

Toezicht op de energiebesparingsplicht Overijssel

Nota van bevindingen

Colofon

De Rekenkamer Oost-Nederland is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Gelderland en Overijssel.

De bestuursleden van de Rekenkamer zijn: de heer drs. M.M.S. Mekel (voorzitter), de heer ir. T.J.A. Gies (plv. voorzitter) en mevrouw drs. S.C. van der Haagen. De secretaris-directeur is mevrouw drs. S.W. Mathijssen RO.

Dit rapport is voorbereid door een onderzoeksteam bestaande uit mevrouw drs. K. IJssels en mevrouw drs. S. Mathijssen, RO.

Rekenkamer Oost-Nederland
Sijzenbaanplein 11-15
7411 HL Deventer
Telefoon: 0570 - 66 58 00
info@rekenkameroost.nl
www.rekenkameroost.nl
X: @RekenkamerOost
LinkedIn: Rekenkamer Oost-Nederland

De foto is afkomstig van <https://nl.vecteezy.com/gratis-fotos/energie>">Energie Stockfoto's door Vecteezy

Toezicht op de energiebesparingsplicht Overijssel

Nota van bevindingen

Deventer, december 2024

Inhoudsopgave

1	Over dit onderzoek.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Achtergronden energiebesparingsplicht en informatieplicht.....	7
1.2.1	Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing	8
1.3	Taakverdeling.....	9
1.4	Financiering.....	10
1.5	Wat hebben we onderzocht?.....	12
1.6	Leeswijzer.....	12
2	Energieverbruik bedrijven	13
2.1	Zicht op energieverbruik bedrijven.....	13
2.2	Zicht op energiebesparingsplichtige bedrijven	14
2.3	Zicht op naleving informatieplicht	16
3	Inzet op energiebesparingsplicht	17
3.1	Ambities en doelen energiebesparing	17
3.2	Inzet op toezicht op energiebesparing	18
3.2.1	Aanvullende opdrachten	21
3.3	Energietoezicht in VTH-beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's van de Omgevingsdiensten.....	22
3.3.2	OD Twente	22
3.3.3	OD IJsselland.....	24
3.3.4	ODRN	27
3.4	Provinciale subsidie energietoezicht.....	28
4	Resultaten en effecten	32
4.1	Resultaten en effecten toezicht 'provinciale' bedrijven	32
4.1.1	Omgevingsdienst Twente	33
4.1.2	Omgevingsdienst IJsselland	34
4.1.3	Omgevingsdienst Regio Nijmegen	35
4.2	Resultaten en effecten subsidieregeling.....	36
4.2.1	Omgevingsdienst Twente	37
4.2.2	Omgevingsdienst IJsselland	40
Bijlage 1:	Bronnenlijst	44
Bijlage 2:	Bevindingen DoeMee-onderzoek deel provincies	46

1 Over dit onderzoek

In dit hoofdstuk schetsen we de aanleiding voor het onderzoek. Vervolgens gaan we in op de achtergronden en de rolverdeling bij en de financiering van het toezicht op de energiebesparingsplicht. Tot slot geven we de focus weer van dit onderzoek.

1.1 Aanleiding

Toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht kunnen een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van provincies en gemeenten. Reden voor de Vereniging van Rekenkamers (VvR) om een DoeMee-onderzoek uit te voeren naar het toezicht op de energiebesparingsplicht en de informatieplicht. Ook voor de provincie Overijssel is energiebesparing een relevant thema. In de coalitieakkoorden van 2019 en 2023 wordt energiebesparing als belangrijk onderdeel van de energietransitie genoemd. In 2023 wordt dit belang aangevuld met het (financiële) belang dat inwoners en ondernemers hebben bij het besparen van energie.

Aan het DoeMee-onderzoek deden in totaal 109 rekenkamers, waaronder alle provinciale rekenkamers, mee aan dit onderzoek. Ook wij deden mee, waarmee de provincies Overijssel en Gelderland en de Omgevingsdiensten IJsselland (ODIJ), Twente (ODT), regio Arnhem (ODRA) en regio Nijmegen (ODRN) onderwerp van onderzoek waren. Tegelijkertijd deed de Algemene Rekenkamer onderzoek naar de energiebesparingsplicht over de periode 2008-2023.

De uitkomsten van het DoeMee-onderzoek en het onderzoek van de Algemene Rekenkamer zijn op 21 november 2024 gepubliceerd. Het DoeMee-rapport is [hier](#) te vinden, het rapport van de Algemene Rekenkamer is te benaderen via deze [link](#).

De uitkomsten en conclusies van het DoeMee-onderzoek en de conclusies van het rapport van de Algemene Rekenkamer zijn hierna weergegeven.

Uitkomsten van het DoeMee-onderzoek¹

- Bij tien van de twaalf provincies is er een opdracht richting de omgevingsdiensten geformuleerd met betrekking tot de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing.
- Er wordt door elf provincies gestuurd op de taken van de omgevingsdienst en één van de provincies kon hier geen antwoord op geven. Bij acht provincies zijn er ook formeel afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met betrekking tot de energiebesparingsplicht.
- Zes provincies geven aan dat de rapportages adequate informatie bevatten. De respondenten die aangeven dat er op sommige punten adequate informatie wordt geleverd (1) of geen adequate informatie wordt geleverd (3), geven aan dat de rapportage geen inzicht geven in de effecten, zoals bijvoorbeeld een reductie in CO₂-uitstoot als gevolg van vermindering van gas- en elektriciteitsverbruik.

Conclusies DoeMee-onderzoek

- Landelijke en provinciale middelen hebben intensivering van de controle en handhaving op de energiebesparingsplicht mogelijk gemaakt.
- Door het tijdelijke karakter van de intensiveringen is er een gebrek aan continuïteit bij de omgevingsdiensten, dit uit zich bijvoorbeeld in het niet in kunnen zetten van vast personeel.
- Er is bij gemeenten, provincies en omgevingsdiensten gebrekkig zicht op bedrijven en instellingen die moeten voldoen aan de energiebesparingsplicht en de plicht hier inlichtingen over te geven.
- Er is gebrekkig zicht op zowel het energiebesparingspotentieel als de gerealiseerde energiebesparing.
- De complexe regelgeving vereist specialistische toezichthouders bij omgevingsdiensten.

Conclusie onderzoek Algemene Rekenkamer

Bedrijven en instellingen met een energiebesparingsplicht besparen naar alle waarschijnlijkheid minder energie dan het Rijk wil. De minister van Klimaat en Groene Groei weet niet goed welke bedrijven onder deze plicht vallen, ondanks dat deze verplichting al 30 jaar bestaat en diverse keren is aangepast. Ook weet de minister onvoldoende wat toezicht op deze verplichting oplevert.

Om het landelijke en daarmee wat globalere rapport wat meer provinciale inkleuring te geven, besloten we om specifiek op het onderdeel resultaten en effecten van de energiebesparingsplicht een verdiepingsslag te maken. De uitkomsten daarvan treft u hierbij aan.

¹ Ingekort en beperkt tot de voor dit onderzoek relevante bevindingen. Het volledige overzicht is opgenomen in bijlage 2.

1.2 Achtergronden energiebesparingsplicht en informatieplicht

De verplichting voor bedrijven en instellingen om zuinig om te gaan met energie geldt al sinds 1993. In de loop van de tijd zijn wet- en regelgeving aangepast, een samenvatting daarvan, is opgenomen in figuur 1.

Figuur 1: *Tijdslijn energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing*

Bron: Eindrapport DoeMee onderzoek 2024, *Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing*.

Sinds 2008 zijn bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh en/of 25.000 m³ aardgas gebruiken verplicht om energiebesparende maatregelen te treffen. Het gaat om maatregelen die zij binnen vijf jaar kunnen terugverdienen. De rijksoverheid heeft de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML) opgesteld om bedrijven en instellingen te helpen. Sinds 1 juli 2019 moeten bedrijven en instellingen eens in de vier jaar rapporteren over wat zij gedaan hebben om energie te besparen. Dit is de informatieplicht. De Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beheert het digitale loket waarmee bedrijven dit aan hun Omgevingsdienst laten weten. Het is niet zo dat bedrijven die voldoen aan de informatieplicht ook automatisch voldoen aan de energiebesparingsplicht.

Vanaf juli 2023 heeft het Rijk de energiebesparingsplicht verbreed naar verduurzaming van het energieverbruik. Dit betekent dat de energiebesparingsplicht is uitgebreid met CO₂-reducerende maatregelen en dat maatregelen voor het produceren van duurzame energie en elektrificatie, met een terugverdientijd van vijf jaar of minder, zijn toegevoegd aan de verplichting. De maatregelenlijst (zie § 1.2.1) is daarop aangepast. Daarnaast is de doelgroep waarvoor de energiebesparingsplicht geldt uitgebreid met bedrijven en instellingen die onder het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS) vallen. Ook de glastuinbouw en bedrijven die een omgevingsvergunning milieu nodig hebben, zoals afvalverwerkingsbedrijven en bedrijven in de zware industrie, vallen per 1 juli 2023 onder de plicht.

Deze verplichtingen maakten onderdeel uit van de Wet milieubeheer en zijn per 1 januari 2024 in de Omgevingswet opgenomen.

1.2.1 Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing

Zowel voor het energietoezicht op gemeentelijke als provinciale bedrijven zijn de Energiebesparende maatregelenlijsten (EML) van toepassing. Provinciale bedrijven zijn over het algemeen grootverbruikers met een vergunning. Deze bedrijven vallen sinds 1 juli 2023 ook onder de algemene erkende maatregelenlijst van de energiebesparingsplicht. Daarvoor waren de vergunningsvoorschriften uitgangspunt voor toezicht. Ambtelijk is toegelicht dat deze vergunningvoorschriften veelal nog te algemeen geformuleerd waren om op een goede manier toezicht te kunnen houden op de energiebesparingsplicht. Sinds de wet is gewijzigd kan 80% van de bedrijven gecontroleerd worden op de energiebesparingsplicht. Voor 20% geldt dat de vergunning eerst geactualiseerd moet worden. Grootverbruikers waren vanuit de Energie-efficiëntie Richtlijn van de Europese Unie (EED) en de Wet milieubeheer in Nederland al langer verplicht om energie-audits uit te voeren en op basis daarvan energiebesparingsplannen op te stellen. De toezichthouder betreft deze rapporten bij het toezicht.

De EML is in de praktijk vooral voor bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag toepasbaar. Met maatregelen op het gebied van verlichting en isolatie kunnen bedrijven onder bevoegd gezag van de gemeenten relatief eenvoudig invulling geven aan de besparingsplicht. Voor provinciale bedrijven zijn de productieprocessen ingewikkelder en daarmee ook de energiebesparingsmaatregelen. Het toezicht bij provinciale bedrijven vraagt dan ook om specialistische kennis van toezichthouders.

In de Erkende Maatregelenlijsten (EML) Energiebesparing staan energiebesparende maatregelen opgenomen die binnen vijf jaar zijn terug te verdienen. De EML bestaat uit drie onderdelen, te weten Gebouwen, Faciliteiten en Processen². In 2023 is de EML vernieuwd.

Gebouwen

In de categorie 'gebouwen' gaat het bijvoorbeeld om het isoleren van verwarmingsleidingen en het toepassen van een weersafhankelijke regeling en/of een klokregeling. Maar bijvoorbeeld ook om het vervangen van lampen door LED-verlichting. Brede kennis van zowel de technische aspecten van gebouwssystemen als van duurzame energieopwekking en -beheer is nodig om toezicht te kunnen houden.

Faciliteiten

Maatregelen in de categorie 'faciliteiten' hebben, uiteraard afhankelijk van de aard van een bedrijf, onder meer van doen met serverruimtes, zwembaden en roltrappen. Daarnaast ook met productkoeling en grootkeukenapparatuur. En ook met onder meer stoom en perslucht. Toezicht op energiebesparende maatregelen in faciliteiten vraagt om specifieke kennis van gebouwgebonden systemen, energiebeheer, technische innovaties (zoals hernieuwbare energie), en de wet- regelgeving rond energie-besparing.

² <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiebesparingsplicht/eml>

Processen

Nog meer dan bij 'faciliteiten' is de aard van het bedrijf van invloed op de categorie 'processen'. Er zijn maatregelen voor natlakspluitcabines, proceswarmte en -koeling en voor veehouderijen en datacentra. Het toezicht op energiebesparende maatregelen in processen vereist een multidisciplinaire aanpak met technische en operationele kennis en kennis van wet- en regelgeving.

1.3 Taakverdeling

Bevoegd gezag

Zowel gemeenten als provincie zijn bevoegd gezag voor bedrijven en dus opdrachtgever voor het toezicht dat door de omgevingsdiensten wordt uitgevoerd. Voor de meeste bedrijven en instellingen is de gemeente het bevoegd gezag voor de energiebesparings- en informatieplicht.

De bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag is, zijn de complexe bedrijven. Hierbij kan gedacht worden aan mestverwerkers, afvalbedrijven, energiebedrijven en bedrijven die gevaarlijke stoffen bewerken of opslaan. De term 'complexe bedrijven' komt uit de Omgevingswet en gaat over bedrijven die door hun aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving. In het Besluit activiteiten leefomgeving (afdeling 3.3) staat welke milieubelastende activiteiten onder de term complex bedrijf vallen:

- Seveso-inrichtingen (een technische eenheid waar een gevaarlijke stof wordt gemaakt, gebruikt, verwerkt of opgeslagen, bijvoorbeeld een distributeur van LPG);
- een aantal IPPC-installaties³ met bovengemeentelijke milieugevolgen of een hoog milieurisico, en
- een aantal andere activiteiten met bovengemeentelijke milieugevolgen of een hoog milieurisico.

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor Seveso-bedrijven (ook wel bekend als BRZO-bedrijven) is belegd bij zes Seveso-omgevingsdiensten, waaronder de ODRN voor de provincies Gelderland en Overijssel. VTH-werkzaamheden bij bedrijven met IPPC-installaties of activiteiten met bovengemeentelijke milieugevolgen of een hoog milieurisico mogen door alle omgevingsdiensten worden uitgevoerd.

Omgevingsdiensten voeren het toezicht uit

Gemeenten en provincies hadden de uitoefening van toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht in de meeste gevallen gemandateerd aan hun omgevingsdienst. Dat gold ook voor de provincie Overijssel. Andere overheden voerden zelf de toezichts- en handhavingstaken uit. In 2022 hebben bedrijven, instellingen, gemeenten en provincies aangegeven het toezicht bij voorkeur door één partij uit te laten voeren. Omdat het efficiënter is en de lastendruk verlaagt. Per 1 juli 2023 zijn de energiebesparings- en informatieplicht daarom toegevoegd aan het

³ IPPC-installaties zijn de grotere industriële bedrijven die vallen onder de Richtlijn industriële emissies (2010/75/EU).

basistakenpakket⁴ van omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten (OD's) voeren het toezicht dus uit in opdracht van het bevoegde gezag. De omgevingsdiensten IJsselland (ODIJ) en Twente (ODT) zijn de omgevingsdiensten die binnen de provincie Overijssel werkzaam zijn. Daarnaast heeft ook de omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) een taak, namelijk het toezicht op Seveso-bedrijven (zie onder bevoegd gezag). De werkzaamheden van de omgevingsdiensten bestaan uit:

1. Energietoezicht bij inrichtingen vallend onder artikel 2.15 van het activiteitenbesluit milieubeheer. Deze bedrijven en instellingen zijn verplicht om alle energiebesparende maatregelen te treffen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder.
2. Toezicht op de informatieplicht energiebesparing. Per 1 juli 2019 hebben veel bedrijven die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m3 aardgas gebruiken naast een energiebesparingsplicht ook een informatieplicht. Zij moeten een melding indienen bij RVO. De omgevingsdienst voert toezicht en handhaving uit.
3. Toezicht op energiebesparing bij vergunningsplichtige bedrijven die vallen onder het gemeentelijk of provinciale gezag.
4. Het actueel houden van de omgevingsvergunning milieu. Bij energierelevante inrichtingen dienen eisen opgenomen te worden in relatie tot energie en energiebesparing. De omgevingsdienst actualiseert verouderde vergunningen en voorziet nieuwe vergunningen van adequate energievoorschriften.
5. Diverse overige energie gerelateerde (advies-) werkzaamheden voor partners en lokale netwerken.

Handhaving

In de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) is een stappenplan opgenomen om tot een passende interventie te komen, wanneer de energiebesparingsplicht niet wordt nageleefd. Wanneer bij toezicht blijkt dat een bedrijf zich niet houdt aan de energiebesparingsverplichting, wordt een hercontrole ingepland. Daarmee wordt het bedrijf tijd geboden om alsnog aan de energiebesparingsplicht te voldoen. Als overtredingen niet worden of zijn opgeheven binnen de hersteltermijn kan het bevoegd gezag een last onder dwangsom opleggen. De last onder dwangsom wordt over het algemeen eerst aangekondigd via een vooraankondiging / voornemen last onder dwang⁵.

1.4 Financiering

Omgevingsdiensten ontvangen middelen van gemeenten en provincies voor de uitvoering van het toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. Hierover maken zij afspraken via werkplannen of dienstverleningsovereenkomsten. Met ingang van 2023 maakt de energiebesparingsplicht onderdeel uit van het basistakenpakket.

⁴ Het basistakenpakket bestaat uit taken die gemeenten en provincies verplicht moeten onderbrengen bij een omgevingsdienst.

⁵ <https://iplo.nl/thema/energiebesparing/verduurzaming-energiegebruik/informatiebladen-toezicht-handhaving/toezicht-handhaving-energiebesparingsplicht/stap-4-handhaving/#:~:text=Het%20bevoegd%20gezag%20moet%20handhavend,niet%20voldoen%20aan%20de%20onderzoeksplicht.>

Sinds 2019 stelde het Rijk, vanwege de uitbreiding van het takenpakket met de taken rondom energiebesparings- en informatieplicht, verschillende subsidies beschikbaar om de capaciteit van de omgevingsdiensten voor toezicht en handhaving van de verplichting te versterken.

Tabel 1: Overzicht rijksregelingen m.b.t. energiebesparingsplicht 2019-2026

jaartal	Financiering	Bedrag in mln.
2019-2023	Versterkte Uitvoering Energiebesparing en Informatieplicht (VUE)	€ 19,5
2022-2024	Specifieke Uitkering voor activiteiten in het interbestuurlijk programma versterking VTH stelsel (SPUK IBP VTH)*	€ 18,0
2022-2026	Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK THE)	€ 56,0

* Deze SPUK is gericht op het verbeteren van de VTH-taak en niet specifiek voor de energiebesparingsplicht.

Bron: Eindrapport DoeMee-onderzoek 2024, Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing.

Met de eerste regeling konden omgevingsdiensten via Rijkswaterstaat, externe capaciteit inzetten voor bijvoorbeeld bedrijfscontroles. Deze regeling kende drie rondes en liep 31 december 2023 af. De tweede regeling (SPUK IBP VTH) was gericht op de versterking van de omgevingsdiensten en het VTH-stelsel.

De Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK THE) is eveneens een regeling van het Rijk. Alle omgevingsdiensten in Nederland konden van oktober 2022 tot en met maart 2023 bij RVO een specifieke uitkering aanvragen voor extra ondersteuning op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Met de SPUK THE kunnen omgevingsdiensten over meerdere jaren extra capaciteit voor toezicht en handhaving realiseren. Zo kunnen ze als omgevingsdienst hun organisatie in de periode van 2022 tot en met 2026 verder professionaliseren, bedrijven bezoeken en de uitvoering van energiebesparende maatregelen verbeteren. Het beschikbare budget bedroeg € 56 miljoen. Voor de SPUK THE-regeling wordt een cofinanciering van gemeenten en provincies gevraagd van minimaal 20%.

Tabel 2: SPUK-THE bedragen en fte's per omgevingsdienst

Omgevingsdienst	Toegekend bedrag (x 1.000)	Aangetrokken Fte's t.o.v. nul-situatie
Nijmegen	€ 769	0,67 ⁶
IJsselland	€ 1.652	2
Twente	€ 2.049	3

Bron: klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/toezicht-en-handhaving-energiebesparingsplicht (geraadpleegd op 20 augustus 2024).

⁶ De afspraak is om tenminste 1 fte extra aan te trekken bij het gebruik maken van de regeling. Het lukte de ODRN niet om een extra toezichthouder energie aan te trekken. In overleg met het ministerie van EZK is besloten om de werkzaamheden te verdelen over de drie energie-toezichthouders die al in dienst zijn. Een nieuwe milieutoezichthouder vangt de uren op die zij daardoor minder aan milieucontroles kunnen besteden. Bron: Bestuursrapportage Q12023 ODRN.

1.5 Wat hebben we onderzocht?

Voor de verdieping op het DoeMee-onderzoek ligt de focus op het zicht op resultaten en effecten van het toezicht op de energiebesparingsplicht en de informatieplicht. Om daar zicht op te kunnen geven, brengen we eerst doelstellingen en ambities in kaart. Hoewel de energiebesparingsplicht al ettelijke jaren bestaat, kozen we ervoor om het onderzoek in tijd af te bakenen tot de periode 2020-2024. Op een enkel punt gaan we iets verder terug omdat een subsidieregeling bijvoorbeeld al eerder is gestart. Met deze tijdsafbakening sluiten we aan op de periode dat zowel de energiebesparingsplicht als de informatieplicht van toepassing is. We maakten gebruik van de uitkomsten van het DoeMee-onderzoek en vulden dit aan met informatie over resultaten en effecten. Hiervoor bekeken we documentatie van zowel de provincie Overijssel als van de omgevingsdiensten en voerden we gesprekken. Dit is veel meer dan in het DoeMee-onderzoek mogelijk was.

1.6 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk gaan we in op het zicht op het energieverbruik van bedrijven en het zicht op aantallen energiebesparingsplichtige bedrijven. In hoofdstuk drie staat de inzet op de energiebesparingsplicht centraal. Hoofdstuk vier is gewijd aan de resultaten en effecten van de inzet op de energiebesparingsplicht.

2 Energieverbruik bedrijven

In dit hoofdstuk maken we de energiebesparingsplicht concreter. Wat is de ontwikkeling in het energieverbruik bij bedrijven? Over hoeveel bedrijven gaat het?

2.1 Zicht op energieverbruik bedrijven

Normen

- De provincie heeft zicht op de ontwikkeling in het energieverbruik van de sector bedrijven.
- De provincie heeft zicht op het aantal energierelevante bedrijven waar ze bevoegd gezag voor is.
- De omgevingsdiensten hebben zicht op het aantal energierelevante bedrijven waarop ze toezicht moeten houden in het kader van de energiebesparings- en informatieplicht.

Bevindingen

- In de staat van Overijssel staan cijfers over het energieverbruik van bedrijven. De meest recente cijfers zijn van 2021, in de periode daaraan voorafgaand is het energieverbruik redelijk stabiel.
- De provincie heeft zicht op het aantal bedrijven waarvoor zij bevoegd gezag is. Niet alle bedrijven waarvoor provincie bevoegd gezag is, zijn energierelevant. De meeste bedrijven zijn dat wel.
- De omgevingsdiensten IJsselland en Twente hebben gedeeltelijk zicht op het aantal energierelevante bedrijven (provinciaal en gemeentelijk) waarop zij toezicht moeten houden in het kader van de energiebesparings- en informatieplicht. De verklaring daarvoor is dat het beiden nog jonge organisaties zijn, die de afgelopen jaren hebben ingezet op het verzamelen en ordenen van gegevens. Ook hebben zij gedeeltelijk zicht op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht houdt.

- Vervolg op volgende pagina-

Bevindingen – vervolg

- De Omgevingsdienst regio Nijmegen heeft volledig zicht op het aantal bedrijven dat onder energiebesparings- en informatieplicht valt en gedeeltelijk zicht op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht houdt.

Ontwikkeling in energieverbruik bedrijven

In het programma Nieuwe Energie Overijssel⁷ is aangegeven dat ingezet wordt op een kleine energiebesparing tot 2023 van 6% ten opzichte van het energieverbruik in 2015 en dat dit een significante verandering is ten opzichte van de autonome toename van het energieverbruik. Specifiek voor industrie en bedrijven richten provincie en ketenpartners zich op 2,5% energiebesparing tussen 2017 en 2023. In de staat van Overijssel staan cijfers over het energieverbruik van bedrijven. Deze cijfers komen ook terug in de evaluatie van het programma Nieuwe Energie Overijssel.⁸

Tabel 3: Energiegebruik bedrijven in TJ

Jaartal	Energiegebruik in TJ
2016	42.250
2017	42.860
2018	42.273
2019	41.144
2020	39.845
2021	41.639

Bron: Overijssel in cijfers - de staat van Overijssel.

In de cijfers is in 2020 een (corona)daling te zien. Het energieverbruik door bedrijven is redelijk stabiel, een duidelijke daling laat zich niet aftekenen in deze cijfers. Daarbij moet worden opgemerkt dat dit cijfers zijn tot en met 2021, recentere cijfers zijn (nog) niet beschikbaar.

2.2 Zicht op energiebesparingsplichtige bedrijven

Omgevingsdiensten voeren toezicht uit bij bedrijven, voor een groot deel van de bedrijven geldt dat gemeenten het bevoegd gezag zijn. Voor een specifiek soort bedrijven (zie § 1.3) is de provincie bevoegd gezag.

In tabel 4 is het aantal bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is onderverdeeld naar omgevingsdienst.

⁷ Programma Nieuwe Energie Overijssel, februari 2017.

⁸ Evaluatiemagazine Nieuwe Energie, april 2023.

Tabel 4: Aantal bedrijven onder bevoegd gezag provincie Overijssel

Omgevingsdienst	2020	2021	2022	2023	2024
ODRN	18	18	18	18	16, waarvan 15 energierelevant
ODT	<50	25		26	22, waarvan 18 of 19 energierelevant
ODIJ	45	43			33 (35 volgens ODIJ ⁹), waarvan tussen de 17 en 21 energierelevant

Bron: Aangeleverde informatie OD's (alle jaren) en evaluaties IPPC (2021) en provincie Overijssel over 2024.

Niet alle bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is zijn energiebesparingsplichtig. ODT geeft op basis van de aantallen voor 2024 aan dat in ieder geval 18 van de 22 bedrijven energie-relevant zijn, drie zijn dat niet en voor één bedrijf wordt het nog nader bekeken. Van de 35 bedrijven waar ODIJ toezicht houdt, zijn er 14 te kenmerken als kleinverbruikers en daarmee niet energiebesparingsplichtig. Bij vier bedrijven is het nog niet bekend en 17 bedrijven zijn energierelevant. Van de 16 bedrijven waar de ODRN het toezicht op uitoefent, zijn 15 bedrijven energierelevant.

Naast de bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie, verzorgen OD's toezicht en handhaving bij 9.080 energierelevante bedrijven en instellingen in Overijssel waarvoor de gemeenten bevoegd gezag zijn.¹⁰

Zicht op het aantal energiebesparingsplichtige bedrijven

In het DoeMee-onderzoek is gevraagd naar de mate waarin omgevingsdiensten zicht hebben op het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. Hierbij is het van belang om op te merken dat de Omgevingsdiensten bij de beantwoording van deze vraag geen onderscheid hebben gemaakt in bedrijven onder bevoegd gezag gemeente en bedrijven onder bevoegd gezag provincie.

- Omgevingsdiensten IJsselland en Twente

De omgevingsdiensten IJsselland en Twente geven aan gedeeltelijk zicht te hebben op het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. Deze informatie downloaden de omgevingsdiensten bij de RVO en combineren zij met bedrijven waarvan ze weten dat zij aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Daarnaast ontvangen de omgevingsdiensten informatie van gemeenten en provincie en verzamelen ze zelf informatie via het regulier toezicht. Omgevingsdienst Twente maakt daarnaast aan de hand van activiteiten en grootte van een pand een inschatting of de energiebesparingsplicht van toepassing is. Als dit het geval is worden energiegegevens opgevraagd en een controle uitgevoerd. Aangegeven wordt dat dit een foutgevoelige optie is.

⁹ Het verschil wordt verklaard doordat enkele bedrijven een 'grensgeval' zijn qua bevoegd gezag.

¹⁰ PS 2021/1103993 Investeringsimpuls Energietransitie 2^e tranche.

Als verklaring voor het ontbreken van informatie is in de enquête voor het DoeMee-onderzoek door beide omgevingsdiensten aangegeven dat ze een relatief jonge omgevingsdienst¹¹ zijn waardoor het verzamelen en ordenen van gegevens pas sinds een paar jaar goed vorm krijgt. Met name bedrijven zonder verder milieubelang zoals kantoorpanden, kledingwinkels en bedrijfsverzamelgebouwen zijn bij beide omgevingsdiensten niet goed inzichtelijk op het gebied van energie. Met het opzetten van een schriftelijke en een online informatiecampagne en het verzoek aan gemeenten om potentiële locaties aan te leveren trachten de omgevingsdiensten een completer zicht te krijgen. Daarnaast is landelijk aandacht gevraagd om netbeheerders energiegegevens aan te laten leveren.

- Omgevingsdienst Nijmegen

De ODRN, die toezicht houdt op de Seveso-inrichtingen in Overijssel, geeft in het DoeMee-onderzoek aan volledig zicht te hebben op het aantal bedrijven dat onder energiebesparings- en informatieplicht valt. Deze gegevens hebben ze zelf verzameld.

2.3 Zicht op naleving informatieplicht

Naast de energiebesparingsplicht geldt sinds 1 juli 2019 ook de informatieplicht energiebesparing voor bedrijven. Dit betekent dat bedrijven eens per vier jaar moeten rapporteren aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) welke energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar zij hebben uitgevoerd. Deze verplichting geldt voor alle energierelevante bedrijven, met uitzondering van de bedrijven die al voldoen aan een andere energiebesparingsverplichting.

In het DoeMee-onderzoek geven ODT en ODIJ aan gedeeltelijk zicht te hebben op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houdt. Deze informatie downloaden de omgevingsdiensten bij het e-loket van RVO.nl en combineren zij met bedrijven waarvan zij weten dat zij aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Daarnaast ontvangen de omgevingsdienst informatie van de gemeenten en verzamelen zij zelf informatie.

De ODRN, die toezicht houdt op de Seveso-inrichtingen in Overijssel, geeft in het DoeMee-onderzoek eveneens aan gedeeltelijk zicht te hebben op bedrijven die zich niet aan de informatieplicht houden. Ook zij downloaden informatie bij het e-loket van de RVO en daarnaast verzamelen ze zelf informatie. Doordat een deel van de controles nog niet is uitgevoerd, hebben ze gedeeltelijk zicht op het naleven van de informatieplicht.

¹¹ Voor beide omgevingsdiensten geldt dat ze de omslag hebben gemaakt van een RUD naar een Omgevingsdienst, ODIJ is gevormd per 2018, de ODT per 2019.

3 Inzet op energiebesparingsplicht

In dit hoofdstuk gaan we in op de ambities en doelen op het gebied van energiebesparing en energietoezicht en de inzet die daarvoor wordt gepleegd.

3.1 Ambities en doelen energiebesparing

De insteek van de provincie Overijssel op energiebesparing door bedrijven komt in diverse documenten aan de orde. Hieronder volgt een overzicht van de meeste relevante passages.

17

Toezicht op de energiebesparingsplicht Overijssel

Bevindingen

- Om het gebruik van fossiele energiebronnen en daarmee de CO₂-uitstoot en de klimaatverandering te beperken, zet de provincie in op energiebesparing en het bevorderen van energie-efficiëntie.
- Overijssel streeft naar een energiebesparing van 6% in de periode 2015-2023.
- Overijssel ziet een goede vorm van toezicht en handhaving als randvoorwaarde om de energiebesparing te realiseren.
- Uit de tussenevaluatie van het programma Nieuwe Energie blijkt dat de uitvoering van toezicht afhankelijk blijft van de prioriteit die bevoegde gezagen geven aan toezicht op de energiebesparingsplicht.

Omgevingsvisie Overijssel

In de geconsolideerde Omgevingsvisie 'Beken kleur'¹² staat dat de provincie inzet op energiebesparing en het bevorderen van energie-efficiëntie zodat het gebruik van fossiele energiebronnen beperkt wordt. Hiermee wordt de CO₂-uitstoot en de

¹² <https://overijssel.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9923Omgevingsvisie2017-GV10>

klimaatverandering beperkt. In de Omgevingsvisie is opgenomen dat dit bijdraagt aan een schoner leefmilieu en aan een zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik: elke megawatt die bespaard wordt, hoeft niet te worden opgewekt. In de concept Nieuwe Omgevingsvisie - Overijssel voor en met Elkaar! van juni 2024¹³ staat over energiebesparing: 'We willen energie besparen en zetten in op energie-efficiëntie. Dit doen we door het stimuleren van energiebesparing bijvoorbeeld bij bedrijven, scholen en verenigingen. Ook zetten we in op schonere mobiliteit, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van (rest)energie en nabijheid/concentratie van functies.'

Programma Nieuwe Energie 2017-2023

De provincie Overijssel heeft het programma samen met partners opgezet en voert het programma ook samen met partners uit. Energiebesparing is één van de pijlers die moet leiden tot 20% hernieuwbare energie in 2023; de inzet is om tussen 2015 en 2023 een ruim 6% aan energie te besparen. In het programma is opgenomen dat een goede vorm van toezicht en handhaving een randvoorwaarde is voor het realiseren van de energiebesparingsdoelstellingen. Uitgangspunt daarbij is een goede samenwerking met de Regionale Uitvoeringsdiensten (de voorloper van de Omgevingsdiensten) en gemeenten/provincie (als bevoegd gezag) bij het uitvoeren van Energieprestatiekeuringen (EPK's). De EPK-aanpak steunt op de erkende maatregelenlijsten.

In de tussenevaluatie van het programma Nieuwe Energie 2017-2023¹⁴ wordt onder meer ingegaan op een onderzoek dat CE Delft in 2018 uitvoerde. Daarin is over energiebesparing bij bedrijven het volgende opgenomen: *'Uitkomst van de evaluatie was daarnaast dat de uitvoering van toezicht op energiebesparing bij bedrijven afhankelijk blijft van de prioriteit die bevoegde gezagen (provincie voor circa honderd grotere bedrijven, gemeenten voor kleinere bedrijven) geven aan dit onderwerp. Lang niet overal is die hoog genoeg. De prestatieafspraken over de invulling van de informatieplicht kunnen een impuls geven'*. In de tussenevaluatie adviseert CE Delft om meer nadruk te leggen op energiebesparing en op toezicht en handhaving van de wettelijke verplichtingen daartoe.

3.2 Inzet op toezicht op energiebesparing

De inzet op het toezicht op energiebesparing vindt plaats binnen het VTH-beleid en wordt uitgevoerd door omgevingsdiensten. De aandacht voor energietoezicht in het provinciale VTH-beleid komt aan de orde in deze paragraaf. Energietoezicht in het VTH-beleid van de omgevingsdiensten staat centraal in § 3.3. Paragraaf 3.4 gaat over de impuls op het energietoezicht vanuit het programma Nieuwe Energie Overijssel.

¹³ Concept Nieuwe Omgevingsvisie Provincie Overijssel, juni 2024

¹⁴<https://overijssel.notubiz.nl/document/8538909/1/Tussenevaluatie%20Programma%20Nieuwe%20Energie%20Overijssel%2017%20-%202023%28gec%29>

Normen

- GS hebben in VTH-beleid en jaarprogramma's de inzet op de energiebesparingsplicht vastgelegd.
- GS verantwoorden in VTH-jaarverslagen over de inzet op de energiebesparingsplicht.
- Daar waar de provincie afspraken maakt met ODT, ODII en/of ODRN over aanvullende opdrachten energietoezicht, ziet de provincie toe op de uitvoering van die opdrachten.

Bevindingen

- In het VTH-beleid en de jaarprogramma's van de provincie is de inzet op de energiebesparingsplicht vastgelegd.
 - In 2020 en 2021 was dit gekoppeld aan de inzet van de OD's op het actualiseren van BRZO-vergunningen en op energiecontroles bij gemeentelijke bedrijven.
 - In 2022 en 2023 wordt de inzet op het actualiseren van de vergunningen voor de provinciale bedrijven benoemd.
 - In 2023 wordt de subsidieregeling voor gemeenten vermeld.
 - In 2024 wordt volstaan met een overzicht van de bedrijven waarvoor provincie bevoegd gezag is.
- In de VTH-jaarverslagen verantwoorden GS over de inzet op de energiebesparingsplicht.
 - In het jaarverslag over 2020 wordt ingegaan op de actualisering van vergunningen onder meer op energiebesparing.
 - Het jaarverslag 2021 gaat niet in op toezicht op energiebesparing.
 - De jaarverslagen over 2022 en 2023 gaan in op de subsidieregeling voor intensivering van het energietoezicht.
 - In de jaarverslagen is geen informatie opgenomen over het energietoezicht bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag.
- GS hebben aanvullende opdrachten verstrekt aan ODT en ODII (controle IPPC-bedrijven) en ODRN (Seveso-bedrijven) en toegezien op de uitvoering van die opdrachten.

VTH-beleid

GS stelden het VTH-beleidsplan van 2022-2025 vast en stuurden dit eind 2022 aan PS ter informatie. Hierin staat dat het besparen van energie speerpunt is van de provincie. Daarom actualiseren omgevingsdiensten de provinciale vergunningen op het gebied van energie en houden toezicht op de verplichte energiebesparing bij de provinciale bedrijven.¹⁵ Voor gemeenten is er een subsidieregeling gericht op energietoezicht. Voor de provinciale bedrijven (circa 85) is een apart traject opgezet gericht op het

¹⁵ In het (geactualiseerde) beleidsplan 2014-2020 was eveneens opgenomen dat de Overijsselse omgevingsdiensten de komende jaren alle provinciale vergunningen actualiseren op het gebied van energie en toezicht houden op de verplichte energiebesparing bij de provinciale bedrijven. Bron: actualisatie Beleidsplan vergunningverlening, toezicht en handhaving 2014-2020, november 2019, provincie Overijssel.

actualiseren van de vergunningen en het toezicht op de regels omtrent energiebesparing.¹⁶

VTH-jaarprogramma's en jaarverslagen

Jaarlijks stellen GS een jaarprogramma op, waarmee zij invulling geven aan de wettelijke plicht¹⁷ om tot een uitvoeringsprogramma te komen. In tabel 5 is opgenomen wat er in de jaarprogramma's en jaarverslagen staat over energietoezicht.

Tabel 5: Aandacht voor energiebesparing/-toezicht in VTH jaarprogramma en -verslag

Jaar	Jaarprogramma	Jaarverslag
2020	<ul style="list-style-type: none"> • OD IJsselland: energiecontroles toepassen in de reguliere wabo controles n.a.v. actualisering van 2019 • OD Twente:- • OD Regio Nijmegen: - 	15 van de 16 BRZO-vergunningen zijn in 2020 beoordeeld op actualiteit. In 2019 is traject gestart om bij overige bedrijven vergunningen te actualiseren op o.m. energiebesparing. Dit traject is in 2020 afgerond.
2021	<ul style="list-style-type: none"> • OD IJsselland: in 2019 en 2020 is ingezet op het actualiseren van vergunningen, ook met betrekking tot energie. Voor 2021 kan er ingezet worden op toezicht en handhaving; met het project Energie en toezicht wordt ingezet op 27 controles. Dit levert een directe bijdrage aan de klimaatdoelstellingen en heeft een kostenbesparend effect voor bedrijven. • OD Twente: Het UP 2021 houdt rekening met extra aspectcontroles t.b.v. energiebesparing. OD Twente voert projectleiding en zorgt voor de uitvoering van het project Energie en Duurzaamheid. • OD Regio Nijmegen: - 	In het jaarverslag is geen informatie opgenomen over inzet op energiebesparingsplicht bedrijven via Omgevingsdiensten.
2022	Voor de provinciale bedrijven (circa 85) is in 2021 een apart traject opgezet. De uitkomsten van dit traject worden begin 2022 met PS gedeeld. Eventuele aanvullende acties naar aanleiding van de uitkomsten worden in 2022 in gang gezet.	PS hebben een subsidie intensivering energietoezicht beschikbaar gesteld, waarvoor separaat aan PS zal worden gerapporteerd. De omgevingsdiensten zijn in 2022 actief aan de slag gegaan met het thema energie en hebben onderling kennis en ervaring uitgewisseld.
2023	In het Activiteitenbesluit staan regels voor bepaalde typen bedrijven t.a.v. de energiebesparingsplicht. Met ingang van de Omgevingswet gaat dit wettelijk kader voor alle bedrijven gelden. De provincie stelde een subsidieregeling beschikbaar voor gemeenten voor de naleving van deze regels. Voor de ca 85 provinciale bedrijven is in 2021 een apart traject	PS hebben een subsidie intensivering energietoezicht beschikbaar gesteld, waarvoor separaat aan PS zal worden gerapporteerd. De omgevingsdiensten zijn in 2023 actief aan de slag gegaan met het thema energie en hebben onderling kennis en ervaring uitgewisseld.

¹⁶ Beleidsplan 2022-2025. Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Provincie Overijssel.

¹⁷ Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het daarop gebaseerde Besluit omgevingsrecht (Bor).

	opgezet, gericht op het actualiseren van de vergunningen en het toezicht op de regels omtrent energiebesparing. De uitkomsten worden begin 2023 met PS gedeeld. Eventuele aanvullende acties n.a.v. de uitkomsten worden in 2023 in gang gezet.
2024	In het VTH-jaarprogramma van de provincie komt energietoezicht niet expliciet aan de orde. De uitvoering van VTH-taken wordt gedaan door de omgevingsdiensten OD-IJsselland (OD-IJ), OD-Twente (ODT) en OD-Regio Nijmegen (ODRN). De uitvoeringsprogramma's ODT en OD-IJ zijn als bijlage opgenomen, evenals de aantallen ODRN. Daarin staan per OD aantallen energiecontroles opgenomen.

Bron: jaarprogramma's VTH 2020-2024 en jaarverslagen VTH 2020-2023, provincie Overijssel.

In de VTH-jaarprogramma's is een ontwikkeling te zien van het actualiseren van de vergunningen op het aspect energie, naar extra middelen voor intensivering van het toezicht. In het VTH-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de uitgevoerde activiteiten zoals opgenomen in het jaarprogramma. In de jaarverslagen is geen informatie opgenomen over het energietoezicht bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag. Wel is in 2020 aandacht besteed aan het actualiseren van de vergunningen op onder meer energiebesparing en is in 2022 en 2023 aandacht besteed aan de inzet van omgevingsdiensten op het thema energiebesparing en de subsidieregeling intensivering energietoezicht. Ten aanzien van het traject om de vergunningen van 85 provinciale bedrijven te actualiseren op het onderdeel energiebesparing, is ambtelijk toegelicht dat de vergunningen zijn geactualiseerd, maar dat anders dan aangekondigd de uitkomsten van het traject niet met PS gedeeld zijn.

3.2.1 Aanvullende opdrachten

In 2021 hebben ODT en ODIJ een opdracht van de provincie Overijssel ontvangen om de IPPC-bedrijven te controleren op energiebesparing. In de opdrachtbrief aan ODIJ met als onderwerp 'Intensivering energietoezicht provinciale bedrijven' is de opdracht niet opgenomen, wel is de opdrachtsom (€ 32.130 exclusief BTW) weergegeven.¹⁸ De resultaten van deze opdrachten komen aan de orde in § 4.1.1 (ODT) en 4.1.2 (ODIJ). Daarin is ook te lezen dat de opdracht voor ODT was om bij alle 25 IPPC-bedrijven een energiecontrole uit te voeren, voor ODIJ was de opdracht om bij alle energierelevante IPPC-bedrijven een energiecontrole uit te voeren. Dit betrof 27 van de in totaal 43 provinciale bedrijven in het werkgebied van de ODIJ.

Voor 2022 en 2023 heeft de provincie aan ODRN een opdracht verstrekt om 15 energiecontroles uit te voeren, waarvan 11 in 2022 en 4 in 2023. Dit is een opdracht aanvullend op de reguliere werkzaamheden. Voor de controles wordt uitgegaan van de

¹⁸ Het is niet mogelijk gebleken om de opdrachtbrief aan ODT in de provinciale systemen terug te vinden.

kosten vergelijkbaar met een reguliere Wabo-controle, te weten € 2.530 per energiecontrole. In § 4.1.3 gaan we in op de resultaten van deze opdracht.

3.3 Energietoezicht in VTH-beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's van de Omgevingsdiensten

Normen

- OD's hebben in hun regionaal VTH-beleid de inzet op de energiebesparingsplicht vastgelegd.
- OD's geven in uitvoeringsplannen de inzet op de energiebesparingsplicht aan en verantwoorden hierover in jaarverslagen.

Bevindingen

- In het VTH-beleid van beide Overijsselse OD's zijn doelen, beleidsdoelen en indicatoren opgenomen, ook op het gebied van energiebesparing. Voor OD IJsselland geldt dat met ingang van 2024 ook streefwaarden zijn opgenomen voor de indicatoren.
- In de uitvoeringsprogramma's en jaarstukken is de ontwikkeling zichtbaar in de inzet op energiebesparing; van het actualiseren van vergunningen via extra energietoezicht met behulp van subsidie naar de verankering van energietoezicht in de reguliere werkzaamheden.
- In de jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst tussen provincie Overijssel en ODRN komt energietoezicht niet separaat aan de orde. In de verantwoording is zichtbaar dat in 2022 en 2023 energiecontroles zijn uitgevoerd.
- De energiecontroles die de ODRN uitvoerde komen voort uit een aanvullende opdracht van de provincie Overijssel.

De Omgevingsdiensten in Overijssel hebben regionale beleidsplannen opgesteld. Anders dan bij de ODT en ODIJ waar de provincie Overijssel mede-eigenaar van is, is de provincie Overijssel voor de omgevingsdienst Regio Nijmegen alleen opdrachtgever. Het regionaal VTH-beleid van de ODRN is vanuit het Overijssels perspectief minder van belang en is dan ook niet in deze rapportage opgenomen. De opdrachten aan de ODRN komen wel aan de orde in deze paragraaf.

3.3.2 OD Twente

De Omgevingsdienst in Twente is per 2019 tot stand gekomen, daarvoor was er sprake van een Regionale Uitvoeringsdienst.

VTH-beleidsplan

Het dagelijks bestuur van de ODT leverde het huidige VTH-beleidsplan in 2022 op. Het regionale VTH-beleidsplan is, omdat gewacht werd op de landelijke handhavingstrategie Omgevingsrecht, begin 2024 pas vastgesteld door alle individuele

colleges. Tot dat moment was het in 2018 vastgestelde regionale beleidsplan VTH nog geldend. In dat beleidsplan is opgenomen dat (ook) verduurzaming hoog op de agenda staat, wat zich uit in branchegericht energietoezicht bij bedrijven en meer aandacht voor energie bij vergunningen en reguliere controles. In de (nadere uitwerking van) het VTH-beleidsplan uit 2018 zijn doelen, indicatoren en streefwaarden opgenomen. Eén van de doelen is geformuleerd als ‘energiezuinigheid/energiebesparing wordt meegenomen in VTH proces’. Als streefwaarde is daarvoor opgenomen dat bij 80% van de vergunningen/meldingen het aspect energiezuinigheid/besparing wordt meegenomen.

In het VTH-beleidsplan Twente dat met ingang van 2024 van toepassing is, wordt gerefereerd aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord en de RES Twente. Over energiebesparing wordt daarnaast gemeld dat met de komst van de Omgevingswet de wet- en regelgeving verandert. In (de nadere uitwerking van) dit VTH-beleidsplan is het volgende opgenomen over doelen en indicatoren op het gebied van duurzaamheid:

Tabel 6: Indicatoren duurzaamheid - energieneutraliteit

Hoofddoel	Beleidsdoelen	Indicatoren
Twente is energie-neutraal en afvalstromen zijn verduurzaam.	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten verbruiken minder energie. • Activiteiten stoten minder CO₂ uit. • OD Twente ondersteunt de overgang naar een circulaire economie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal vergunningen met voorschriften per activiteit. • Aantal ingediende informatieplicht. • Energieverbruik/besparing per activiteit. • Aantal activiteiten met een verbruik vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas. • Aantal activiteiten met een verbruik tot 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas. • Aantal en type controles die (on)voldoende energiebesparende maatregelen hebben getroffen. • Type overtreder (goedwillend, moet kunnen, calculerend, bewust en structureel). • Aantal handhavingprocedures en uitkomst (aard en ernst). • Aantal geactualiseerde vergunningen in het kader van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3).

Bron: Beleidsplan VTH Twente september 2022

Uitvoeringsprogramma

Jaarlijks stelt de Omgevingsdienst Twente een uitvoeringsprogramma op voor vergunningen, toezicht en handhaving voor alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Het aspect energiebesparing(splicht) in de uitvoeringsprogramma's 2020 en 2021 kwamen al aan de orde in § 3.2, als onderdeel van het uitvoeringsprogramma van de provincie. In 2022 en 2023 wordt in het uitvoeringsprogramma ingegaan op de inzet

op het fysieke toezicht op de energiebesparingsplicht en het administratief toezicht op de informatieplicht. De Versterkte Uitvoering Energiebesparing en Informatieplicht (VUE) en de subsidieregeling Intensiveren Energietoezicht van de provincie Overijssel maken extra inzet op energiebesparingscontroles in 2022 en 2023 mogelijk. In het uitvoeringsprogramma 2024 wordt aangegeven dat de incidentele geldstromen aflopen en dat de SPUK THE (zie § 1.4) financieel gezien de stimulans is om energietoezicht definitief te verankeren in het takenpakket van de ODT.

Verantwoording

In de jaarstukken legt de OD verantwoording af over de inzet. Specifiek op het onderwerp energietoezicht is hierover in de jaarstukken het volgende (samengevat) opgenomen:

Tabel 7: Energietoezicht in jaarstukken

jaar	Energietoezicht
2020	In 2019 gestart met houden van fysiek toezicht op energiebesparingsplicht en administratief toezicht op de informatieplicht energiebesparing. Daarnaast inzet op opdoen van kennis, uitvoeren van extra controles en het actualiseren van vergunningen op gemeentelijk niveau via het projectplan Energie van de provincie Overijssel.
2021	Het thema Energie & Duurzaamheid groeit door naar een nieuwe expertise binnen de OD en wordt steeds meer opgenomen in de werkzaamheden. ODT heeft een Uitvoeringsplan Energie & Duurzaamheid 2022-2023 opgesteld.
2022	Het thema Energie en Duurzaamheid ontwikkelt zich door naar een volwaardig specialisme. Door het ontbreken van financiële dekking in het grootste deel van 2022, heeft de OD de uitvoering van het projectplan verschoven naar 2023, met de bedoeling om alle geplande controles in zijn geheel in 2023 uit te voeren.
2023	De omslag naar het inbedden van het thema Energie & Duurzaamheid in de lijnorganisatie is ingezet.

Bron: Jaarstukken 2020-2023 ODT.

In de verantwoording wordt voor het aspect energietoezicht niet specifiek ingegaan op de daarvoor in het beleidsplan opgestelde indicatoren.

3.3.3 OD IJsselland

De ODIJ is gevormd per 2018, daarvoor was er sprake van een Regionale Uitvoeringsdienst.

VTH-beleid

In het uniform beleid voor de uitvoering van VTH-taken Omgevingsdienst IJsselland over de periode 2019-2021 staat het minimaal uit te voeren takenpakket opgenomen. Aanvullend daarop kan elke deelnemer zijn/haar bestuurlijke prioriteiten laten uitvoeren door de OD. In tabel 8 staat het beleidsdoel behorend bij het thema duurzaamheid, evenals de indicatoren daarbij.

Tabel 8: Indicatoren duurzaamheid

Beleidsdoel	Indicatoren
<ul style="list-style-type: none"> Het bevorderen van het gebruik van duurzame materialen bij bedrijven en het stimuleren in het nemen van energiebesparende maatregelen. 	<ul style="list-style-type: none"> EED (energie audit voor bepaalde grote bedrijven) Resultaten energietoezicht bedrijven Aandeel van de controles waarbij het aspect energiezuinigheid/energiebesparing meegenomen.

Bron: Beleidsplan VTH IJsselland 2019-2021.

Inmiddels is het VTH-beleidsplan IJsselland 2024 vastgesteld. Daarin staat dat het beleidsplan 2019-2021 een langere werkingsperiode heeft gekend dan beoogd doordat de invoering van de Omgevingswet steeds werd uitgesteld. In het VTH-beleidsplan zijn op het gebied van duurzaamheid de volgende doelen en indicatoren opgenomen.

Tabel 9: Indicatoren duurzaamheid

Hoofddoel	Beleidsdoelen	Indicatoren	Streefwaarden (voor zover beschikbaar)
OD IJsselland draagt bij aan energiebesparing bij bedrijven en verduurzaming van afvalstromen.	Activiteiten bij bedrijven verbruiken minder energie en activiteiten bij bedrijven stoten minder CO ₂ uit.	<ul style="list-style-type: none"> Aantal ingediende rapportages ikv informatieplicht energiebesparing. Energiegebruik/besparing per activiteit. Aantal beoordeelde onderzoeken onderzoeksplicht energie. Aantal locaties waar onvoldoende energiebesparende maatregelen zijn getroffen. Potentiële energiebesparing voortkomend uit de energiecontroles (bijdrage aan klimaatdoelstellingen) Type overtreder (goedwillend, moet kunnen, calculerend, bewust en structureel). Aantal handhavingprocedures en uitkomst (aard en ernst). 	<ul style="list-style-type: none"> Alle verplichte rapportages zijn tijdig ontvangen. Conform uitvoeringsprogramma. Streefwaarde <5% Zie procesdoelen Zie procesdoelen
	OD IJsselland ondersteunt de overgang naar een circulaire economie.	Aantal geactualiseerde vergunningen in het kader van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3).	Conform LAP3

Bron: VTH-beleidsplan OD IJsselland 2024.

Uitvoeringsprogramma

Jaarlijks stelt de Omgevingsdienst IJsselland een uitvoeringsprogramma op voor vergunningen, toezicht en handhaving voor alle gemeenten in de regio IJsselland en de provincie Overijssel. Per deelnemer worden afspraken over vergunningverlening, toezicht en handhaving en advies vastgelegd in een jaaropdracht. Doordat de inhoud van de uitvoeringsprogramma's van ODIJ over 2020 en 2021 onderdeel waren van het uitvoeringsprogramma van de provincie, is de inhoud ervan voor wat betreft de energiebesparing(splijcht) in § 3.2 al aan de orde geweest. In het uitvoeringsprogramma 2022 en 2023 ligt de focus qua energiebesparing op het uitvoeren van controles op energiemaatregelen bij 10 tot 15% van de energierelevante bedrijven en het werken aan actuele omgevingsvergunningen met energie- en duurzaamheidsmaatregelen. In 2024 ligt de nadruk qua energietoezicht op het controleren van bedrijven die nog niet alle maatregelen hebben getroffen. In totaal staan er 189 energiecontroles en 142 hercontroles gepland voor 2024. Vanuit de gemeente Deventer is een extra opdracht voor 41 energiecontroles verstrekt.

Verantwoording

In de jaarstukken legt de OD verantwoording af over de inzet. Specifiek op het onderwerp energietoezicht is hierover in de jaarstukken het volgende (samengevat) opgenomen:

Tabel 10: Energietoezicht in jaarstukken

Jaar	Energietoezicht
2020	Doel is om jaarlijks bij 12-15% van de energierelevante bedrijven een energiecontrole uit te voeren. Bij 420 bedrijven is gecontroleerd of ze voldoende energiebesparende maatregelen hadden getroffen, bij ruim de helft was dit niet het geval. 1.100 administratieve controles waren gericht op de informatieplicht. 25 vergunningen werden geactualiseerd op energievoorschriften en zes energiebesparingsonderzoeken werden beoordeeld.
2021	Bij 450 bedrijven is gecontroleerd of er voldoende energiebesparende maatregelen zijn getroffen, bij ruim de helft was dit niet het geval. 157 hercontroles zijn uitgevoerd, 37 vergunningen geactualiseerd op energievoorschriften en er zijn 450 administratieve controletrajecten voor de informatieplicht uitgevoerd. Samen met ODT zijn 19 vergunningplichtige bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is gecontroleerd.
2022	Er wordt invulling gegeven aan het Energie en Duurzaamheid Uitvoeringsplan 2022-2023; 296 fysieke eerste controles, waarvan bij 70% onvoldoende energiebesparende maatregelen waren getroffen. Bij 143 hercontroles bleek dat driekwart de maatregelen had getroffen die waren opgelegd.
2023	In het kader van het uitvoeringsplan Energie en Duurzaamheid zijn meer dan 1.100 bedrijven en instellingen bezocht en gecontroleerd op de naleving van energiebesparende maatregelen. 70% heeft niet alle verplichte erkende maatregelen genomen. Daarnaast werden 149 hercontroles en ruim 100 themacontroles bij complexe bedrijven en bijna 200 bij eenvoudige bedrijven uitgevoerd.

Bron: Jaarstukken 2020-2023 ODIJ.

In de verantwoording wordt voor het aspect energietoezicht niet specifiek ingegaan op de daarvoor in het beleidsplan opgestelde indicatoren.

3.3.4 ODRN

De ODRN zorgt voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor Seveso-bedrijven (ook wel bekend als BRZO-bedrijven) in Oost-Nederland en daarmee ook voor de provincie Overijssel. Zie ook § 1.3.

Samenwerkingsovereenkomst

Tussen de provincie Overijssel en de ODRN is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met als doel om afspraken tussen partijen over de wijze van samenwerken en de rechten en verplichtingen over en weer vast te leggen.¹⁹ Daarin staat dat de ODRN jaarlijks voor 1 oktober het Deelprogramma ODRN voor de provincie Overijssel opstelt, dat na schriftelijke instemming door de provincie wordt vastgesteld. Uiterlijk 1 december van elk jaar stelt de provincie het Provinciale Jaarprogramma VTH vast, waarvan het deelprogramma ODRN onderdeel van uitmaakt. De provincie is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarlijkse opdracht aan ODRN op basis van het provinciale jaarprogramma VTH. Dit betreft de opdracht voor alle werkzaamheden rond Seveso-bedrijven.

Dienstverleningsovereenkomst

In dienstverleningsovereenkomsten is energie niet apart omschreven, maar maakt onderdeel uit van milieutoezicht.

Verantwoording

In tabel 11 is weergegeven wat er in de verantwoordingsdocumenten van ODRN is opgenomen over energietoezicht bij Overijsselse bedrijven. In de tabel is zichtbaar dat de opdracht die de provincie voor 2022 en 2023 heeft verstrekt (zie § 3.2.1) is uitgevoerd. In de eerdere jaren is er geen informatie over energietoezicht bij bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie Overijssel opgenomen.

Tabel 11: Energietoezicht Overijssel in documenten ODRN

Jaar	Klantrapportages ODRN	Jaarverslagen ODRN
2020	Geen informatie specifiek over energietoezicht.	Geen informatie specifiek over energietoezicht bij bedrijven onder bevoegd gezag provincie Overijssel
2021	Geen informatie specifiek over energietoezicht.	Geen informatie specifiek over energietoezicht bij bedrijven onder bevoegd gezag provincie Overijssel.
2022	De 11 extra (wabo-) milieucontroles zijn met name uitgevoerd op het aspect energie. In plaats van een aanvullend project is besloten om	Voor de provincies Overijssel zijn diverse milieuvergunningen geactualiseerd op energiebesparing. Alle Brzo-vergunningen op één na zijn geactualiseerd voor energie, voor

¹⁹ Samenwerkingsovereenkomst provincie Overijssel en Omgevingsdienst Regio Nijmegen, d.d. 20-03-2018

	de energiecontroles mee te nemen in het reguliere werk.	één vergunning loopt nog een actualisatieprocedure. Alle BRZO/Rie4 bedrijven in Overijssel zijn gecontroleerd op het aspect energie.
2023	Klantrapportages zijn niet meer als document verstrekt, maar voor opdrachtgevers zichtbaar in PowerBI.	De SPUK THE besteden we aan extra energietoezicht, bovenop de bestaande doelstellingen en afspraken met de opdrachtgevers. Voor 4 Overijsselse bedrijven is een actualisatietoets uitgevoerd.

Bron: Klantrapportages en jaarstukken ODRN 2020-2023

3.4 Provinciale subsidie energietoezicht

Bevindingen

- In de subsidieregeling (die twee rondes kende) is opgenomen dat gemeenten die gebruik maken van de regeling een opdracht aan de OD verstrekken om bij 10% van de bedrijven energiecontroles uit te voeren en zelf middelen in brengen voor 5% van deze controles.
- In de subsidieregeling is de verplichting opgenomen om mee te werken aan een evaluatie.
- Uitvoeringsplannen van de OD's laten aantallen controles per gemeente zien en ook de eigen bijdrage van gemeenten.
- Door de OD's zijn evaluatie-rapportages opgesteld.

Vanuit het programma Nieuwe Energie Overijssel zijn de afgelopen jaren subsidies verstrekt met als doel om het energietoezicht een impuls te geven.

Gericht op Omgevingsdiensten

In 2017 stelde de provincie voor beide Omgevingsdiensten (die toen nog Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) waren) elk € 250.000 beschikbaar voor de ontwikkeling van expertise op energietoezicht. Een paar maanden na het toekennen van deze middelen begon de omvorming van RUD's naar Omgevingsdiensten. De expertiseontwikkeling en uitvoering van toezicht werden hierdoor ernstig vertraagd. In de Statenbrief uit maart 2023 staat dat beide organisaties na de omvorming tot Omgevingsdiensten alsnog de ontwikkeling van expertise en het uitvoeren van toezicht opgepakt hebben met goede resultaten.²⁰

Gericht op gemeenten

Voor de naleving van de energiebesparingsregels stelde de provincie een subsidie beschikbaar voor gemeenten: Subsidieregeling Intensivering Energietoezicht. De regeling was beschikbaar in de periode januari 2020 tot 11 juli 2022. In eerste instantie stond de regeling alleen open voor de gemeenten binnen het werkgebied van de Omgevingsdienst IJsselland. De reden daarvoor is dat de Omgevingsdienst Twente de

²⁰ Statenbrief. Vergelijking werkwijze Omgevingsdiensten. Maart 2023.

middelen voor het ontwikkelen van de expertise op energietoezicht nog niet volledig had ingezet, het bood daarnaast de mogelijkheid om de subsidieregeling als pilot in te zetten. Eind 2021 besloten GS de regeling voort te zetten en uit te breiden naar de omgevingsdienst Twente. Met de subsidieregeling (UBS 3.15) stimuleert de provincie toezicht en handhaving op de 9.080 energierelevante bedrijven en instellingen in Overijssel waarvoor gemeenten bevoegd gezag zijn. Voor de subsidieregeling is uitgegaan van een inschatting van de Omgevingsdiensten van het aantal energie-relevante bedrijven per gemeente. De subsidie is een vast bedrag van € 639 per bedrijf waar toezicht wordt gehouden. De provincie beoogt in 2022 en 2023 in totaal 20% van de energierelevante bedrijven te bezoeken. In het statenvoorstel voor de tweede tranche Investeringsimpuls Energietransitie staat dat de ervaring leert dat deze provinciale impuls werkt. Doordat de provincie de gemeenten voor 50% van de kosten subsidieert, worden gemeenten verleid om middelen vrij te maken. Alle West-Overijsselse gemeenten brachten als gevolg van de provinciale subsidie in 2020 en 2021 extra middelen in voor toezicht en handhaving.²¹ Voor de tweede ronde van de subsidieregeling maakten alle gemeenten zowel in West-Overijssel als in Twente gebruik van de regeling en extra middelen voor energietoezicht ingebracht. Voor de gemeenten in Twente verliep dit niet zonder slag of stoot. Hoewel het Algemeen Bestuur van de ODT eind 2021 had ingestemd met de inzet op een impuls voor het energietoezicht, kwam een drietal gemeenten terug op het genomen AB-besluit. De verrekening met partners van eerder door de ODT geleverd meerwerk lag hieraan ten grondslag. Dit had vertraging tot gevolg en leidde er toe dat de subsidie eind december 2022 pas is toegekend aan gemeenten. Voor de ODT betekende dit dat financiële dekking in het grootste deel van 2022 ontbrak, waardoor ODT de uitvoering van de energiebesparingscontroles die voorzien waren in 2022 en 2023 allemaal in 2023 moest uitvoeren.²² ODT geeft overigens aan over het algemeen een goede samenwerking te hebben met de deelnemende gemeenten.²³

De subsidieregeling zorgde voor gelabelde middelen voor energietoezicht. Ambtelijk is toegelicht dat door de risico-insteek bij VTH de kans aanwezig is dat er onvoldoende urgentie wordt gevoeld om invulling te geven aan energietoezicht ten opzichte van andere onderdelen. Door middelen specifiek voor energietoezicht beschikbaar te stellen is hierin voorzien en het bood tevens de mogelijkheid om expertise op het gebied van energietoezicht op te bouwen binnen de OD's.

In het hierna volgende kader zijn enkele artikelen uit de subsidieregeling opgenomen waaruit de insteek van de regeling blijkt.

²¹ Statenvoorstel nr. 2021/1103993 Investeringsimpuls Energietransitie 2^e tranche. September 2021.

²² Jaarstukken ODT 2022.

²³ Rapportage Uitvoeringsplan Energie en Duurzaamheid 2022, ODT, 24 februari 2023.

Subsidieregeling 3.15

Artikel 3.15.8 Aanvraag

3. De aanvrager levert aanvullend de volgende stukken in:

- a. Een document waaruit blijkt dat de aanvrager VTH-taken voor energietoezicht heeft gemandateerd aan de Omgevingsdienst;
- b. Een opdracht aan de Omgevingsdienst waaruit blijkt dat de gemeente bij 10% van de inrichtingen energietoezicht laat uitvoeren en middelen worden ingebracht om 5% van het energietoezicht zelf te betalen.

Artikel 3.15.10 Aanvullende verplichtingen:

De subsidieontvanger is verplicht:

- a. Mee te werken aan de evaluatie van de provincie en ten behoeve van deze evaluatie de volgende gegevens bij te laten houden door de Omgevingsdienst; het aantal bezochte inrichtingen, jaarlijks energiegebruik per inrichting, beschrijving van al genomen maatregelen, schatting van het besparingspotentieel per inrichting, aantal inrichtingen waarbij een hercontrole is uitgevoerd en een inschatting van het benutte besparingspotentieel.

In tabel 12 staat de subsidie die is verleend aan de gemeenten. In § 4.2 wordt ingegaan op de inzet van deze middelen voor extra controles door de omgevingsdiensten Twente en IJsselland.

Tabel 12: Subsidie intensivering toezicht

Gemeente	Subsidie in € (totaal)	Gemeente	Subsidie in € (totaal)
Almelo	35.766	Oldenzaal	17.892
Borne	6.390	Olst-Wijhe	13.788
Dalfsen	29.874	Ommen	22.980
Deventer	78.132	Raalte	43.664
Dinkelland	19.170	Rijssen-Holten	23.004
Enschede	62.622	Staphorst	20.682
Haaksbergen	14.058	Steenwijkerland	36.768
Hardenberg	66.642	Tubbergen	14.058
Hellendoorn	16.614	Twenterand	14.058
Hengelo	38.340	Wierden	6.390
Hof van Twente	25.560	Zwartewaterland	27.576
Kampen	43.662	Zwolle	105.708
Losser	7.668	TOTAAL Overijssel	791.066

Bron: Informatie provincie Overijssel

In totaal is er over de jaren ruim € 790.000 aan subsidie verstrekt, uitgaande van het inleggen van een zelfde bedrag door gemeenten kwam er ruim € 1,5 mln. aan extra middelen voor de Omgevingsdiensten beschikbaar voor het energietoezicht. In

uitvoeringsplannen (zie daarvoor § 4.2.1 en 4.2.2) hebben de OD's een uitwerking per opdrachtgever (de gemeenten) opgenomen qua type en aantal controles en ook de bijdrage die daarvoor van de gemeenten werd verwacht. De resultaten van de intensivering van het energietoezicht zijn vastgelegd in evaluaties. Deze komen in het volgende hoofdstuk aan de orde.

4 Resultaten en effecten

In dit hoofdstuk kijken we naar het zicht op de resultaten en effecten van het energietoezicht.

4.1 Resultaten en effecten toezicht 'provinciale' bedrijven

Normen

- De provincie heeft -via de Omgevingsdienst- zicht op de mate waarin de provinciale bedrijven zich houden aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht.
- De provincie heeft -via de Omgevingsdiensten- zicht op de resultaten en effecten van het energietoezicht.

Bevindingen

- In jaarprogramma's heeft de provincie geen ambitie opgenomen over aantallen energiecontroles bij bedrijven onder bevoegd gezag provincie.
- De resultaten van de door de provincie aan de ODT en ODIJ verstrekte opdrachten voor 2021 om energiecontroles uit te voeren bij complexe bedrijven zijn opgenomen in een evaluatie.
- Uit de evaluaties blijkt dat een aanzienlijk deel van de bedrijven nog niet alle energiebesparingsmaatregelen heeft genomen, waardoor er dus nog een besparingspotentieel is.
- De energiecontroles in 2021 waren voornamelijk informatief van aard, aangezien in de meeste gevallen de grond voor toezicht ontbrak doordat specifieke energiebesparingsvoorschriften in de vergunning ontbraken.
- De evaluatie gaf aanleiding om respectievelijk 12 (ODT) en 10 (ODIJ) vergunningen te actualiseren omdat niet alle aspecten benodigd voor energiebesparing waren geborgd. De afgelopen jaren is hier invulling aan gegeven.

-vervolg op volgende pagina-

Bevindingen - vervolg

- Vanaf 2024 wordt er een vervolg gegeven aan de energiecontroles bij IPPC-bedrijven door de Overijsselse omgevingsdiensten.
- De Overijsselse omgevingsdiensten geven inzicht in het besparingspotentieel dat aanwezig is bij gecontroleerde bedrijven. Dit doen zij door 5% te nemen van het energieverbruik van in overtreding zijnde bedrijven. Omgerekend naar huishoudens kan het besparingspotentieel als volgt worden weergegeven:
 - ODT: voor 600 huishoudens elektriciteit en 83 huishoudens aardgas
 - ODIJ: voor 300 huishoudens elektriciteit en 158 huishoudens aardgas
- Het is niet mogelijk om de daadwerkelijk gerealiseerde besparing in beeld te brengen, omdat bedrijven, technieken en prijzen voor gas en elektriciteit aan verandering onderhevig zijn. Daarnaast mogen netbeheerders nog geen gegevens over energieverbruik delen.
- ODRN heeft de resultaten van toezicht bij Overijsselse bedrijven op ambtelijk niveau gedeeld met de provincie; 80% van de bedrijven houdt zich niet aan de energiebesparingsplicht. De (potentiële) effecten zijn door de ODRN niet in beeld gebracht.
- Landelijk wordt er gewerkt aan een indicatie van de besparing per maatregel.

In deze paragraaf gaan we in op de resultaten en effecten van het toezicht op provinciale bedrijven. Hierbij betrekken we zowel de Overijsselse omgevingsdiensten als de Omgevingsdienst Regio Nijmegen.

4.1.1 Omgevingsdienst Twente

Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven²⁴

In 2021 verstrekte de provincie Overijssel de opdracht om bij alle 25 IPPC-bedrijven een energiecontrole uit te voeren. Bij zes van de 25 bedrijven bleek dat er sprake was van kleinverbruik en dat zij dus niet aan de energiebesparingsplicht hoeven te voldoen. Uit de evaluatie kwam naar voren dat 20 van de 25 bedrijven niet alle voor de hand liggende erkende energiebesparende maatregelen hadden getroffen. Tegelijk bleek dat vrijwel alle bedrijven wel al energiebesparende maatregelen hadden genomen.

Voor het in kaart brengen van het besparingspotentieel maakt ODT gebruik van een vuistregel; 5% van het energieverbruik van de in overtreding zijnde bedrijven. Het besparingspotentieel van de uitgevoerde controles is geraamd op ca 1,8 miljoen kWh elektriciteit en ca 122.000 nm³²⁵ aardgas. Financieel is de besparing ongeveer € 20.000

²⁴ Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven, OD Twente, 23 maart 2022.

²⁵ nm³ staat voor normaal kubieke meter en wordt gebruikt om gasverbruik te kunnen vergelijken onder gestandaardiseerde omstandigheden, omdat de hoeveelheid gas bij hogere of lagere temperaturen en drukken varieert.

per bedrijf en de besparing staat gelijk aan elektriciteit voor 600 huishoudens en aardgas voor 83 huishoudens.

Toegelicht is dat het niet mogelijk is om inzicht te geven in de daadwerkelijke energiebesparing. Enerzijds komt dit doordat netbeheerders op dit moment geen informatie mogen delen over energieverbruik, naar verwachting wordt dat met ingang van 2026 gewijzigd. Anderzijds doordat veranderingen bij bedrijven (uitbreiden of onderdelen afstoten), nieuwe technieken en veranderende prijzen van gas en elektriciteit ook van invloed zijn op het energieverbruik. Landelijk wordt gewerkt aan een dashboard dat zicht gaat bieden in de besparing per maatregel.

De controles lieten zien dat in de voorschriften in 18 vergunningen niet alle aspecten benodigd voor energiebesparing waren geborgd. Dit was aanleiding om te adviseren om de vergunning voor 12 bedrijven aan te passen op het aspect energie. Door de ODT is toegelicht dat sindsdien drie vergunningen compleet zijn herzien en voor twee bedrijven gewerkt wordt aan het gedeeltelijk intrekken van de vergunning. Voor acht bedrijven lopen vooroverlegprocedures om de vergunning te actualiseren, daarbij gaat het niet alleen om het onderdeel energie. In zes gevallen werd het niet nodig gevonden om de voorschriften aan te passen omdat het energieverbruik dermate laag was of omdat er geen verdere besparing te realiseren was. Ambtelijk is toegelicht dat de controles daarmee voornamelijk een informatief karakter hadden waarbij bedrijven werden geïnformeerd over de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van energiebesparing. Deze complexe bedrijven vielen namelijk niet onder de algemene regels voor de energiebesparingsplicht (geldend voor bedrijven met een meldingsplicht), maar hadden veelal ook (nog) geen specifieke energiebesparingsvoorschriften in hun vergunning staan. Met als gevolg dat het naleven van de plicht nog niet afgedwongen kon worden. Overigens gold voor een deel van de bedrijven wel andere verplichtingen rondom energiebesparingen, zoals de (vrijwillige) afspraken tussen overheid en verschillende branches over energie-efficiëntie (MJA) en de op basis van Europese regels geldende EED-auditplicht voor grote bedrijven.

Ambtelijk is toegelicht dat het niet voor de hand lag om in de eerste jaren na 2021 opnieuw energiecontroles uit te voeren bij IPPC-bedrijven. Nu de provinciale bedrijven ook onder de algemene erkende maatregelenlijst vallen, kan toezicht en handhaving hierop plaatsvinden en krijgt het toezicht op de IPPC-bedrijven een vervolg.

4.1.2 Omgevingsdienst IJsselland

Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven²⁶

In 2021 verstreekte de provincie Overijssel aan de ODIJ de opdracht om bij alle energierelevante IPPC-bedrijven een energiecontrole uit te voeren. Dit betrof 27 van de in totaal 43 provinciale bedrijven in het werkgebied van de ODIJ. Van de 27 zijn er, als gevolg van personele problemen bij de OD, 19 bezocht. De overige acht zijn in de eerste maanden van 2022 bezocht, maar niet meegenomen in deze evaluatie over 2021.

²⁶ Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven, OD IJsselland, 31 maart 2022.

Drie van de 19 bedrijven bleken kleinverbruikers, waardoor de energiebesparingsplicht voor hen niet van toepassing is, wel zijn besparingskansen voor deze bedrijven bekeken. Bij tien van de 19 bedrijven waren niet alle voor de hand liggende erkende energiebesparende maatregelen getroffen. Tegelijk bleek dat vrijwel alle bedrijven wel al energiebesparende maatregelen hadden genomen.

Ook ODIJ maakt gebruik van de vuistregel voor het besparingspotentieel, te weten 5% van het energieverbruik van in overtreding zijnde bedrijven. Het besparingspotentieel van de uitgevoerde controles is geraamd op ca 900.000 kWh elektriciteit en ca. 233.000 nm³ aardgas. Gemiddeld kunnen de gecontroleerde bedrijven 60.000 kWh en 15.500 m³ aardgas besparen, dat staat gelijk aan een besparing van ongeveer € 26.500 per bedrijf. Omgerekend naar huishoudens kan met de maatregelen voor 300 huishoudens aan elektriciteit worden bespaard en voor 158 huishoudens aan aardgas. Ook voor ODIJ geldt dat het niet mogelijk is om de daadwerkelijke energiebesparing in beeld te brengen.

De controles waren aanleiding om te adviseren om de vergunning voor tien bedrijven aan te passen op het aspect energie. Ambtelijk is toegelicht dat voor deze controles geldt dat ze voornamelijk gericht waren op informeren en adviseren, doordat er (nog) geen specifieke energiebesparingsvoorschriften in de vergunningen waren opgenomen. Voor een deel van de bedrijven golden (vrijwillige) afspraken tussen overheid en verschillende branches over energie-efficiëntie (MJA) en de op basis van Europese regels geldende EED-auditplicht voor grote bedrijven.

In 2024 maken energiecontroles bij zes provinciale bedrijven onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma van ODIJ.

4.1.3 Omgevingsdienst Regio Nijmegen

Seveso- en Rie4-bedrijven worden minimaal eenmaal per jaar bezocht door toezichthouders. De ODRN heeft voor de bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie Overijssel geen rapportage opgesteld naar aanleiding van het energietoezicht. Wel is er op ambtelijk niveau gerapporteerd over de uitgevoerde energiecontroles en de resultaten daarvan. In tabel 13 zijn de resultaten opgenomen.

Tabel 13: Energiecontroles

Jaar	Aantal controles uitgevoerd op aspect energie	In de planning	Opdracht
2022	11		11
2023	3	1	4
2024		1	

Bron: mailverkeer ODRN d.d.9 november 2023 t.b.v. overleg met provincie Overijssel.

Van de veertien controles die op dat moment waren uitgevoerd, bleken er elf niet te voldoen aan de energiebesparingsplicht. Ambtelijk is toegelicht dat bij de vijftien

controles die inmiddels zijn uitgevoerd, twaalf bedrijven één of meerdere overtredingen van de energiebesparingsplicht begaan. Dit betekent dat 80% van de bedrijven niet voldoet aan de energiebesparingsplicht. De ODRN heeft geen inschatting gemaakt van de energie die door middel van het inzetten van toezicht en handhaving bespaard kan worden.

De ODRN heeft over de periode 2022 tot en met 2024 geen (voornemen) last onder dwangsom opgelegd aan een bedrijf in verband met het niet naleven van de energiebesparingsplicht.

4.2 Resultaten en effecten subsidieregeling

Normen

- De provincie heeft zicht op de resultaten en effecten van haar subsidieregeling waarmee gemeenten via de omgevingsdiensten energietoezicht uitvoeren.
- De aanvullende opdrachten op het gebied van energietoezicht hebben als doel om tenminste 20% van de bedrijven te controleren.

Bevindingen

- De provincie heeft zicht op de resultaten van de subsidieregeling; alle gemeenten hebben gebruik gemaakt van de regeling.
- Omgevingsdiensten hebben uitvoeringsplannen opgesteld, met daarin de aantallen controles per gemeente. Daarmee is voorzien in energietoezicht bij 20% van de bedrijven.
- De Omgevingsdiensten hebben rapportages opgesteld over de resultaten en effecten van de inzet die gepleegd is met behulp van de provinciale subsidieregeling bij bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag.
- Waar in 2021/2022 bleek dat 81% (ODT) en 70% (ODIJ) van de bedrijven onvoldoende energiebesparende maatregelen had getroffen, bleek dit percentage in 2023 gedaald te zijn naar 65% (ODT) en 54% (ODIJ).
- De Overijsselse Omgevingsdiensten geven inzicht in het besparingspotentieel dat aanwezig is bij gecontroleerde bedrijven. Dit doen zij door 5% te nemen van het energieverbruik van in overtreding zijnde bedrijven.
- Het besparingspotentieel betreft per jaar:
 - Elektriciteit in kWh 1.745.544 (ODT) en 3.852.750 (ODIJ);
 - Aardgas in nm³ 113.293 (ODT) en 541.800 (ODIJ);
 - Besparing gemiddeld per bedrijf € 4.319 (ODT) en € 8.723 (ODIJ).

-vervolg op volgende pagina-

Bevindingen - vervolg

- Het is niet mogelijk om de daadwerkelijk gerealiseerde besparing in beeld te brengen, omdat bedrijven, technieken en prijzen voor gas en elektriciteit aan verandering onderhevig zijn. Daarnaast mogen netbeheerders nog geen gegevens over energieverbruik delen.
- Landelijk wordt er gewerkt aan een indicatie van de besparing per maatregel.

4.2.1 Omgevingsdienst Twente

ODT heeft in verschillende documenten plannen uitgewerkt voor en de resultaten zichtbaar gemaakt van de subsidieregeling intensivering toezicht.

Uitvoeringsplan Energie 2022-2023

In het uitvoeringsplan Energie 2022-2023 is een uitwerking per opdrachtgever (de gemeenten in Twente) opgenomen qua type en aantal controles. Daarnaast is aangegeven welke netto bijdrage van de partner daarvoor wordt verwacht, aanvullend op de subsidie van de provincie Overijssel.

ODT geeft aan tweemaal per jaar in een bestuursrapportage over de voortgang te rapporteren. Alle partners ontvangen de bestuursrapportage.²⁷ Prioritering van de controles heeft plaats gevonden op basis van de verwachting waar de meeste energiebesparing te halen was. Zo is eerst gefocust op detailhandel (eenvoudig) en bedrijfshallen en metaalelektro (complex).²⁸ In het projectplan Energie en Duurzaamheid 2023-2026 zet de ODT voor overzicht en focus alle inzet op het gebied van energietoezicht op een rij, met de bedoeling om te komen tot een stevige verankering van energietoezicht in het takenpakket.

In het projectplan Energie en Duurzaamheid is een figuur opgenomen met daarin het potentieel aan energiebesparing bij bedrijven in Twente.

²⁷ Rapportage Uitvoeringsplan Energie en Duurzaamheid 2022, ODT, 24 februari 2023.

²⁸ DoeMee-onderzoek Factsheet ODT.

Figuur 2: Potentieel energiebesparing bij bedrijven

Potentieel Energiebesparing bij Bedrijven in Twente

 ~ 4.000 Energierelevante Bedrijven in Twente

 Ruim 2.600 ingediende informatieplichten

 Energiebesparingscontroles bij energierelevante bedrijven – 5 tot 7 jaar

 Energiebesparingspotentieel op basis van ingediende Informatieplichten (potentie in werkelijkheid dus hoger)

- 47 miljoen KWH
- 5,2 miljoen NM3

 Besparingspotentieel staat gelijk aan;

- Ruim 15.000 huishoudens elektriciteit
- Ruim 3.500 huishoudens aan gasverbruik

Bron: Projectplan Energie en Duurzaamheid 2023-2026.

Evaluatie project Energie en Duurzaamheid 2020

Begin 2021 is het project Energie en Duurzaamheid over 2020 geëvalueerd. Uit de evaluatie kwam naar voren dat 81% van de gecontroleerde bedrijven onvoldoende energiebesparende maatregelen heeft getroffen. ODT concludeert dat toezicht op energiebesparing daarmee bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen van de partners.²⁹

Voortgangsrapportage project Energie & Duurzaamheid 2022-2026

Over de periode januari 2022 tot en met juni 2023 is een voortgangsrapportage opgesteld over het project Energie & Duurzaamheid 2022-2026.³⁰ De rapportage over (de rest van) 2023 is nog in de maak.

In tabel 14 zijn de aantallen controles opgenomen.

Tabel 14: Aantallen controles in 2022 en 2023

Product	Begroot aantal in 2022-2023	Gerealiseerd	Ingepland	Totaal
Hercontrole en energie extra in regulier controle	200	4	173	177 (88,5%)
Energiecontrole complexe bedrijven	247	31	166	197 (80%)
Energiecontrole eenvoudige bedrijven	500	251	115	366 (73%)

Bron: Rapportage Projectplan Energie & Duurzaamheid 2022-2026.

²⁹ Energie & Duurzaamheid - Uitvoeringsplan 2022-2023, ODT, 1 november 2021.

³⁰ Voortgangsrapportage ODT. Project Energie & Duurzaamheid 2022-2026. Januari 2022 t/m juni 2023. ODT, 21 juli 2023.

Zoals in § 3.4 is aangegeven, moesten de controles voor 2022-2023 in 2023 worden uitgevoerd, vanwege het ontbreken van financiële dekking in 2022. In de rapportage zijn de gegevens uit de tabel ook opgenomen per gemeente. Ook zijn de meest voorkomende overtredingen opgenomen. De focus lag in het eerste half jaar op detailhandel en sportfaciliteiten omdat in deze sectoren redelijk makkelijk energiewinst kan worden behaald. Deze focus werkt ook door in het soort overtredingen dat is geconstateerd. De top 3 bestaat uit: verwarmen van een ruimte, ruimte- en buitenverlichtingsinstallatie en productkoeling.

Uit de controles komen hercontroles voort. In de rapportage van het ODT is opgenomen dat uit circa 65% van de initiële controles een hercontrole volgt. Dit leidt tot een aantal van 485 hercontroles, wat meer dan twee keer zoveel is dan was begroot. Vanwege de benodigde hersteltermijn tussen initiële en hercontrole zullen de meeste hercontroles in 2024 moeten worden uitgevoerd. ODT geeft in de rapportage aan dat over de bekostiging van deze extra taken nog afspraken met de gemeenten moeten worden gemaakt.³¹

Het besparingspotentieel bij de gecontroleerde bedrijven waar sprake is van een overtreding van de energiebesparingsplicht is opgenomen in tabel 13. Hierbij is gerekend met een vuistregel, te weten een energiebesparing van 5% op het energieverbruik van bedrijven die nog niet aan de energiebesparingsplicht voldoen.

Tabel 15: Besparingspotentieel ODT

Omschrijving	Waarde	Eenheid
Potentiële besparing in kWh per jaar (totaal)	1.745.544	kWh
Potentiële besparing in nm ³ aardgas per jaar (totaal)	113.293	nm ³
Financiële besparing gemiddeld per bedrijf	4.319,35	Euro
Vermeden uitstoot CO ₂ na treffen maatregelen per jaar (totaal)	1.053	ton

Bron: Rapportage Projectplan Energie & Duurzaamheid 2022-2026.

De besparing voor bedrijven betreft de jaarlijkse besparing van energiekosten, gebaseerd op de gemiddelde energieprijzen. De daarvoor benodigde investering is hierin niet verrekend.

Toegelicht is dat het niet mogelijk is om inzicht te geven in de daadwerkelijke energiebesparing. Enerzijds komt dit doordat netbeheerders op dit moment geen informatie mogen delen over energieverbruik, naar verwachting wordt dat met ingang van 2026 gewijzigd. Anderzijds doordat veranderingen bij bedrijven (uitbreiden of onderdelen afstoten), nieuwe technieken en veranderende prijzen van gas en

³¹ In november 2023 heeft het ODT aan de gemeenten in Twente gevraagd om structurele financiering voor werkzaamheden op het gebied van energietoezicht en -advies, met als totaalbedrag € 528.000 voor alle Twentse gemeenten. Het bedrag is gebaseerd op de uitvoering van het Uitvoeringsplan Energie en Duurzaamheid 2022-2023 die in samenwerking met de provincie Overijssel is uitgevoerd. Bron: brief ODT betreffende vervolgwerkzaamheden cluster Energie en Duurzaamheid.

elektriciteit ook van invloed zijn op het energieverbruik. Landelijk wordt gewerkt aan een dashboard dat zicht gaat bieden in de besparing per maatregel.

Informatieplicht

Sinds 1 juli 2023 zijn alle vergunningplichtige bedrijven verplicht om te voldoen aan de informatieplicht. De ODT heeft in juni 2023 naar circa 650 bedrijven een informatiebrief gestuurd. Daarnaast is een brief in voorbereiding om bedrijven die al eerder een rapportage informatieplicht hebben ingediend op de hoogte te brengen van het feit dat de tweede ronde informatieplicht is ingegaan. Met deze brieven (preventief toezicht) hoopt de ODT een aanzienlijke hoeveelheid hercontroles in de toekomst te voorkomen.

Factsheet DoeMee-onderzoek

ODT heeft voor het DoeMee-onderzoek de aantallen (voornemens) last onder dwangsom aangeleverd. In tabel 16 zijn de aantallen weergegeven. Hierbij moet worden opgemerkt dat de ODT aangeeft dat tot eind 2023 de lasten onder dwangsom op het gebied van energie niet apart zijn geregistreerd, waardoor ze geen goed inzicht in de aantallen hebben.

Tabel 16: (Voornemen) last onder dwangsom

Jaar	Aantal
2019	-
2020	-
2021	2
2022	3
2023	7

Bron: Factsheet ODT DoeMee-onderzoek

Inzicht in het energiebesparingspotentieel over de periode 2019-2022 heeft de ODT niet kunnen aanleveren, omdat dit in die periode niet inzichtelijk is gemaakt. Over 2023 beschikt de ODT, zoals eerder in deze § aan de orde is geweest, wel over deze informatie.

4.2.2 Omgevingsdienst IJsselland

ODIJ heeft in verschillende documenten plannen uitgewerkt en de resultaten zichtbaar gemaakt.

Uitvoeringsplan Energie en duurzaamheid 2022-2023

In het uitvoeringsplan 2022-2023³² is de inzet om jaarlijks bij 10% van de energierelevante inrichtingen energietoezicht uit te voeren. In het plan is een uitwerking per opdrachtgever, dat wil zeggen de gemeenten in West-Overijssel, gemaakt qua type en aantallen controles. Rekeninghoudend met de subsidie die de provincie Overijssel

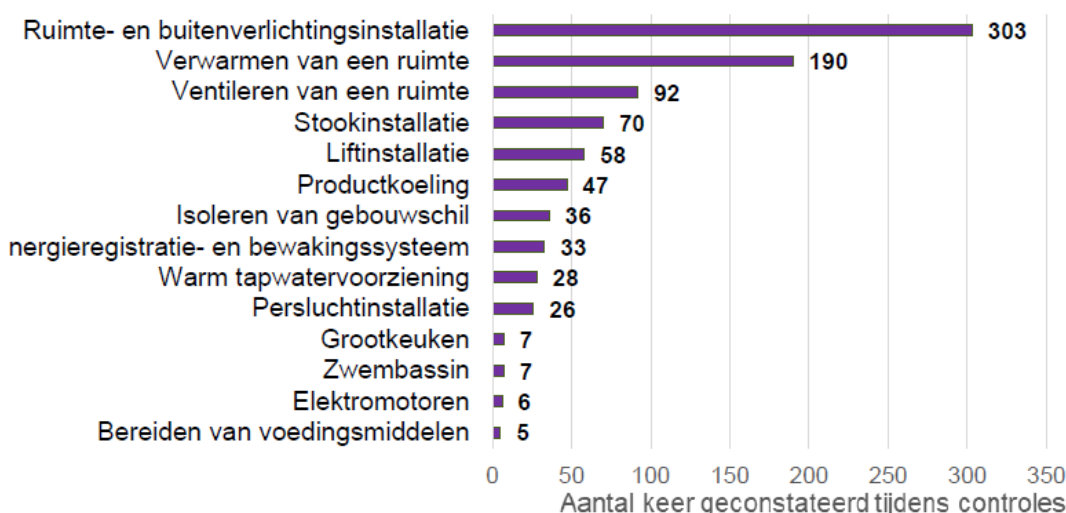
³² Uitvoeringsplan 2022-2023 ODIJ, september 2021

verstrekt, is per gemeente aangegeven welke netto bijdrage van de partner wordt verwacht.

Project energie en duurzaamheid, Evaluatie 2022

In de evaluatie van het energietoezicht 2022³³ staat dat er in 2022 208 fysieke eerste energiecontroles bij eenvoudige bedrijven zijn uitgevoerd. Bij 70% van deze controles is door de toezichthouder vastgesteld dat er onvoldoende energiebesparende maatregelen waren getroffen. Ook zijn 96 eerste controles uitgevoerd bij complexe bedrijven, acht daarvan zijn bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is³⁴. In figuur 3 staan de installaties met de meest voorkomende besparingsopties.

Figuur 3: Vaak voorkomende besparingsopties

Bron: Evaluatie 2022 project Energie en Duurzaamheid.

Het energiebesparingspotentieel bij de gecontroleerde bedrijven waar sprake is van een overtreding van de energiebesparingsplicht, ziet er als volgt uit:

Tabel 17: Besparingspotentieel

Omschrijving	Waarde	Eenheid
Potentiële besparing in kWh per jaar (totaal)	3.852.750	kWh
Potentiële besparing in nm ³ aardgas per jaar (totaal)	541.800	nm ³
Financiële besparing gemiddeld per bedrijf	8.723	Euro
Vermeden uitstoot CO ₂ na treffen maatregelen per jaar (totaal)	3.049	ton

Bron: Project Energie en Duurzaamheid Evaluatie 2022 Omgevingsdienst IJsselland.

Om het besparingspotentieel in beeld te brengen is het totale energiegebruik van de gecontroleerde bedrijven waar overtredingen zijn geconstateerd vermenigvuldigd met

³³ Brief ODII. Project Energie en Duurzaamheid Evaluatie 2022. ODII, 14 februari 2023.

³⁴ De resultaten van de controles bij de bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie zijn niet separaat in kaart gebracht.

5%. Om dezelfde redenen als bij de Omgevingsdienst Twente is het niet mogelijk om inzicht te geven in het daadwerkelijk bespaarde energieverbruik.

Informatieplicht

Over de informatieplicht is in de evaluatie de voortgang in een tabel weergegeven.

Tabel 18: Voortgang informatieplicht energiebesparing

Omgevingsdienst IJsselland	Aantallen / %
Aantal inrichtingen met vermoedelijk energiebesparingsplicht en informatieplicht in de gemeente	3.646
Aantal inrichtingen in de gemeente die inmiddels een rapportage hebben ingediend voor de Informatieplicht	2.145 (59%)
Nieuwe meldingen in 2022	130
Bedrijven die aangeven niet alle maatregelen te hebben getroffen	65%

Bron: *Evaluatie 2022 Project Energie en Duurzaamheid*

Project energie en duurzaamheid, rapportage 2023

In de rapportage over 2023 staat dat er in totaal 588 fysieke eerste energiecontroles zijn uitgevoerd. Bij 54% daarvan is vastgesteld dat er onvoldoende energiebesparende maatregelen waren getroffen en de energieregelgeving werd overtreden. Daarbij is aangegeven dat het percentage beduidend lager ligt dan in eerdere jaren. De verklaring die daarvoor wordt gegeven heeft enerzijds te maken met de aard van de bedrijven die is gecontroleerd; er zijn relatief veel agrarische bedrijven gecontroleerd en die hoeven verhoudingsgewijs minder maatregelen te treffen. Anderzijds komt dit doordat bedrijven steeds meer energiebesparende maatregelen treffen. Ook werden 320 hercontroles uitgevoerd, om te bekijken of de maatregelen die zijn opgelegd na de eerste controle zijn uitgevoerd. Dit bleek bij 76% van de bedrijven het geval te zijn.

Het besparingspotentieel zoals opgenomen in de evaluatie 2023 is opgenomen in tabel 19. Hier is wederom gebruik gemaakt van de vuistregel om 5% van het energieverbruik te nemen van in overtreding zijnde bedrijven.

Tabel 19: Besparingspotentieel energiemaatregelen 2023

Omschrijving	Waarde	Eenheid
Potentiële besparing in kWh per jaar (totaal)	4.907.115	kWh
Potentiële besparing in nm ³ aardgas per jaar (totaal)	630.572	nm ³
Financiële besparing per bedrijf	7.561	Euro
Vermeden uitstoot CO ₂ na treffen maatregelen per jaar (totaal)	3.771	ton

Bron: *Project energie en duurzaamheid Evaluatie 2023, Omgevingsdienst IJsselland*

In de rapportage over 2023 is tevens de voortgang Informatieplicht energiebesparing opgenomen. In tabel 20 is de voortgang weergegeven.

Tabel 20: Voortgang informatieplicht energiebesparing

Omgevingsdienst IJsselland	Aantallen / %
Aantal locaties met vermoedelijk energiebesparingsplicht en Informatieplicht in het werkgebied.	4.882
Aantal locaties dat heeft ingediend voor de eerste ronde Informatieplicht (tot 1 juli)	2.416 (49%)
Aantal locaties dat heeft ingediend voor de tweede ronde Informatieplicht (tussen 1 juli en 31 december)	1.172 (24%)

Bron: Rapportage 2023, project energie en duurzaamheid, Omgevingsdienst IJsselland.

Factsheet DoeMee-onderzoek

In tabel 21 is een indicatief beeld van de gerealiseerde energiebesparing opgenomen. De ODIJ heeft deze gegevens aangeleverd voor het DoeMee-onderzoek.

Tabel 21: Zicht op gerealiseerde energiebesparing ODIJ (indicatief)

Jaar	kWh	m3
2019	2.594.809	329.936
2020	4.306.655	421.617
2021	6.300.000	650.000
2022	3.852.750	541.800
2023	4.907.115	630.572

Bron: Factsheet DoeMee-onderzoek.

ODIJ heeft geen gegevens kunnen aanleveren voor wat betreft het aantal (voornemens) last onder dwangsom dat is opgelegd aan bedrijven in verband met het niet nakomen van de energiebesparingsplicht.

Bijlage 1: Bronnenlijst

Interviews

Voor dit onderzoek is gesproken met drie ambtenaren van de provincie Overijssel en vier medewerkers van omgevingsdiensten.

Geraadpleegde documenten

- Ecorys (2024). Eindrapport DoeMee-onderzoek 2024. Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing.
- Provincie Overijssel (2017). Programma Nieuwe Energie Overijssel.
- Provincie Overijssel en ODRN (2018). Samenwerkingsovereenkomst.
- Provincie Overijssel (2019). Actualisatie Beleidsplan vergunningverlening, toezicht en handhaving 2014-2020.
- Provincie Overijssel (2020 tot en met 2024). Jaarprogramma's VTH.
- Provincie Overijssel (2020 tot en met 2023). Jaarverslagen VTH.
- Provincie Overijssel (2020). Tussenevaluatie programma Nieuwe Energie Overijssel.
- Provincie Overijssel (2020 / 2021). Subsidieregeling UBS 3.15.
- Provincie Overijssel (2021). Investeringsimpuls Energietransitie 2^e tranche. PS 2021/1103993
- Provincie Overijssel (2022). VTH- beleidsplan 2022-2025.
- Provincie Overijssel (2023). Evaluatiemagazine Nieuwe Energie.
- Provincie Overijssel (2023). Statenbrief vergelijking werkwijze omgevingsdiensten.
- Provincie Overijssel (2024). Concept Nieuwe Omgevingsvisie.
- Omgevingsdienst Twente (2018). VTH beleidsplan.
- Omgevingsdienst Twente (2020 tot en met 2024). Uitvoeringsprogramma.
- Omgevingsdienst Twente (2020 tot en met 2023). Jaarstukken.
- Omgevingsdienst Twente (2021). Energie & Duurzaamheid – uitvoeringsplan 2022-2023.
- Omgevingsdienst Twente (2022). VTH-beleidsplan.
- Omgevingsdienst Twente (2022). Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven.
- Omgevingsdienst Twente (2023). Rapportage Uitvoeringsplan Energie en Duurzaamheid 2022.

- Omgevingsdienst Twente (2023). Projectplan Energie en Duurzaamheid 2023-2026.
- Omgevingsdienst Twente (2023). Voortgangsrapportage project Energie & Duurzaamheid 2022-2026.
- Omgevingsdienst IJsselland (2018). VTH-beleidsplan 2019-2021.
- Omgevingsdienst IJsselland (2020 tot en met 2024). Uitvoeringsprogramma.
- Omgevingsdienst IJsselland (2020 tot en met 2023). Jaarstukken.
- Omgevingsdienst IJsselland (2021). Uitvoeringsplan Energie en duurzaamheid 2022-2023.
- Omgevingsdienst IJsselland (2022). Jaarevaluatie energietoezicht bij IPPC-bedrijven.
- Omgevingsdienst IJsselland (2023). Evaluatie project Energie en Duurzaamheid 2022.
- Omgevingsdienst IJsselland (2024). VTH- beleidsplan 2024.
- Omgevingsdienst IJsselland (2024). Evaluatie project Energie en Duurzaamheid 2023.
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (2020 tot en met 2022). Klantrapportages.
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (2020 tot en met 2023). Jaarstukken.

Geraadpleegde websites

- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiebesparingsplicht/eml>
- <https://iplo.nl/thema/energiebesparing/verduurzaming-energiegebruik/informatiebladen-toezicht-handhaving/toezicht-handhaving-energiebesparingsplicht/stap-4-handhaving/#:~:text=Het%20bevoegd%20gezag%20moet%20handhavend,niet%20voldoen%20aan%20de%20onderzoeksplicht>
- <http://www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/toezicht-en-handhaving-energiebesparingsplicht>
- <https://destaatvan.overijssel.nl/overijssel-in-cijfers>
- <https://overijssel.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9923Omgevingsvisie2017-GV10>

Bijlage 2: Bevindingen DoeMee-onderzoek deel provincies

- Bij tien van de twaalf provincies is de opdracht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht aan de omgevingsdienst in de begroting opgenomen, meestal onder het overkoepelende onderwerp 'omgevingsdiensten'.
- Bij tien van de twaalf provincies is er een opdracht richting de omgevingsdiensten geformuleerd met betrekking tot de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. Bij drie provincies wordt de opdracht jaarlijks opgenomen in het uitvoeringsprogramma en bij vier provincies is de opdracht opgenomen in het werkplan van de omgevingsdiensten en bij drie provincies zijn de werkzaamheden benoemd in een opdrachtformulier. Aan de opdracht wordt in de meeste gevallen (80%) ook voldaan.
- Er wordt door elf provincies gestuurd op de taken van de omgevingsdienst en één van de provincies kon hier geen antwoord op geven. Het meest wordt gestuurd op basis van een periodieke evaluatie van het werk- en uitvoeringsprogramma en/of op basis van voortgangsrapportages (vijf provincies). Bij vier provincies vindt er periodiek overleg over de voortgang plaats. Bij acht provincies zijn er ook formeel afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met betrekking tot de energiebesparingsplicht. In vijf provincies zijn hier ook KPI's aan verbonden.
- Zes provincies geven aan dat de rapportages adequate informatie bevatten. De respondenten die aangeven dat er op sommige punten adequate informatie wordt geleverd (1) of geen adequate informatie wordt geleverd (3), geven aan dat de rapportage geen inzicht geven in de effecten, zoals bijvoorbeeld een reductie in CO₂-uitstoot als gevolg van vermindering van gas- en elektriciteitsverbruik.
- Tien provincies geven aan dat zij zelf geen invulling geven aan toezicht en handhaving van de verplichtingen, naast de taken die bij de omgevingsdienst zijn belegd. Eén provincie geeft aan wel zelf invulling te geven aan toezicht en handhaving van de verplichtingen. Deze provincie heeft in de periode 2021-2023 een projectmatige inhaalslag energiebesparingsplicht toegepast voor het aanpassen van vergunningen met voorschriften voor wettelijke verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven. De

provincie geeft aan zelf toezicht en handhaving uit te voeren op de implementatie van de wettelijke verplichte energiebesparings-maatregelen die bedrijven moeten nemen.

- Zeven van de twaalf provincies geven aan dat er wel eens vragen/opmerkingen zijn geweest van Provinciale Staten over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. Deze vragen gingen met name over hoe de samenwerking tussen de bevoegde gezagen en de omgevingsdienst in de regio verloopt. Ook werd er gevraagd naar de voortgang en implementatie van de energiebesparings- en informatieplicht, naar energiebesparingsmogelijkheden van bedrijven en de efficiëntie van de werkzaamheden van omgevingsdiensten en naar de invulling, controle op en voortgang van de verplichtingen bij de gemeenten binnen de provincie.